Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 255 (4653)
9 НОЯБРЬ 1981 й.
ДУШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«ПРАВДА» саҳифаларида

△ Литва ССР қишлоқ хўжалиги меҳнатчиларининг давлатга дон, картошка, сабзавот, қанд лавлаги, бошқа деҳқончилик маҳсулотларини сотиш бўйича социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарганликлари муносабати билан ўрток Л. И. Брежневнинг Литва Коммунистик партияси Марказий Комитети, Литва ССР Олий Совети Президиуми, Литва ССР Министрлар Советига, қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари, механизаторлари, олимлари ва мутахассислари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимларига, Литва ССРнинг барча меҳнаткашларига йўллаган табриги эълон қилинган.

△ Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 64 йиллиги муносабати билан турли мамлакатлар партия ва ҳукумат раҳбарларининг Л. И. Брежнев ва Н. А. Тихонов ўртоқларга, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига йўллаган табрик телеграммалари билан танишишингиз мумкин.

△ «Октябрь ишига садоқат» — газетанинг бугунги бош мақоласи ана шундай номланади.

△ Мамлакатимиз ҳаётига доир янгиликлар, чет эллардан олинган телеграммалар, спорт хабарлари босилган.

ПАХТАКОРЛАРГ МАДАДКОРМИЗ

Тошкентликлар «оқ олтин» далаларида

Бутун фикр-зикр — далада

Тошкентликларнинг қайси бири билан гаплашманг, бутун фикри-зикри далада, қишлоқ аҳллари, ҳашарчилар сабот-матонат кўрсатаётган пахтазорда. Ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланаётган дала меҳнаткашларига Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номидаги тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг юздан зиёд ишчи-хизматчилари ҳам фаол ёрдам кўрсатишяпти.

Улар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Мурожаатига жавобан пахтакорларга амалий ёрдам бермоқдалар. Терим мавсуми бошлангандан буён уларнинг ҳар бири кунига ўртача 75 килограммдан «оқ олтин» териб, хирмонга тўкишди. Тикувчилар ёрдамидан Бўка районидаги «Бўка» совхози меҳнатчилари беҳад мамнун бўлмоқдалар. Бирлашманинг Бўка районидаги филиали тикувчилари ғайратшижоати натижасида ҳашарчи коллективлар учун таъсис этилган кўчма Қизил байроқни қўлга киритишга муваффақ бўлдилар. «Бугунги кунда ҳаммамизнинг пахтакор деган умумий ва фахрли номимиз бор. Ватан биздан жасорат кутмоқда», дейилади Мурожаатда. Махтума Ғуломова, Мақсуда Жўраева, Мавлуда Аплатова, Зуҳра Бўриева сингари оташқалб қизлар «оқ олтин» йиғим-теримида бошқаларга намуна бўлишмоқда.

ҚАЛБ ДАЪВАТИ БИЛАН

В. П. Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг 400 дан зиёд ишчи ва хизматчиси Бекобод районидаги «Ленинград» совхози пахтазорларида дала меҳнаткашларига самарали ёрдам бермоқдалар.

Бундан ташқари, ҳар куни бирлашмадан 150—200 киши пахтакорларга ёрдамга чиқишяпти. Республика партия ва ҳукумати Мурожаатида айтилганидек, ҳар қандай об-ҳаво шароитларига қарамай, пахтакорлар билан бир сафда ҳашарчилар ҳам мўл ҳосилни тезроқ йиғиб-териб олишда жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Авиасоз-ҳашарчилар штабига Николай Боровков бошчилик қилмоқда. Шунингдек бирлашма ишчилари Жиззах областининг «Самарқанд» совхози механизаторларига «Зангори кема»ларни унумли ишлатишда мададкор бўлмоқдалар. Бирлашмадан юборилган автолетучка мутахассислари терим агрегатларининг бир маромда ишлашини таъминламоқдалар.

Бирлашма бўйича пахтакорларга мададкор бўлаётган коллективлар ўртасида Шавкат Фозилович Одилов бошчилик қилаётган 45-цех коллективи бошқаларга ўрнак кўрсатмоқда. Ёрдамчиларнинг мақсади — мўл ҳосилнинг сўнгги мисқоли йиғиб-териб олингунгача далада бўлишдир.

«Оқ олтин» хирмонига

6 НОЯБРЬ КУНИ РЕСПУБЛИКАМИЗ БЎЙИЧА ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ЙИЛЛИК ПЛАНИНИНГ 0,95 ПРОЦЕНТИ МИҚДОРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАНДИ. ПЛАН МАВСУМ БОШИДАН БЕРИ 95,49 ПРОЦЕНТ АДО ЭТИЛДИ.

Бухоро областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари давлатга пахта топшириш юзасидан 1981 йилга қабул қилган мажбуриятларини ошириб адо этдилар. Областнинг колхоз ва совхозлари тайёрлов пунктларига 600 минг тоннадан кўпроқ пахта, шу жумладан 36 минг тонна ингичка толали пахта элтиб бердилар.

Мавсум бошидан бери пахта тайёрлаш плани Тошкент области 114,51, Бухоро области 110,5[illegible], Жиззах области 107,05, Сирдарё области 102,79, Қашқадарё области 100,52, Хоразм области 97,6[illegible], Наманган области 94,30, Фарғона области 91,80, Сурхондарё области 90,30, ҚҚАССР 87,64, Самарқанд области 85,90, Андижон области 83,71 процент бажарди.

●

Тошкент халқ хўжалиги институтининг педагоглари ва студентлари шу кунларда Жиззах областидаги Арнасой районининг Ворошилов номли совхози ишчиларига «оқ олтин» йиғим-теримида яқиндан ёрдам бермоқдалар. Улар совхоз коллективига юксак социалистик мажбуриятни ортиғи билан адо этиб, етиштирилган ҳосилни сўнгги граммигача териб олишда мададкор бўлишга аҳд қилишган.

СУРАТЛАРДА: чапда — иқтисодий кибернетика факультетининг 4-курс студентлари — чевар теримчилар Бахтиёр Тўхтабоев ва Давронбек Шодибеков; пастда — кибернетика факультетининг студентлари пахта далаларида.

Р. Альбеков фотолари.

●

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ШАХДАМ ОДИМЛАРИ

УНУМДОРЛИК САМАРАСИ

Ўнинчи беш йилликнинг дастлабки йилида қурилиш ишлаб чиқаришининг барча соҳаларида юксак унум билан меҳнат қилаётган Тошкент қурилиш Бош бошқармасига қарашли Меҳнат Қизил Байроқ орденли 159-қурилиш тресги бунёдкорлари ўн бир ойлик топшириқни муддатидан илгари бажарганлиги ҳақида рапорт бердилар. Йилнинг ўтган даври мобайнида трест бинокорлари 11,2 миллион сўмлик қурилиш ишларини амалга оширдилар. Кўплаб синчли-панелли ва ғиштин уй-жой бинолари, студентлар ётоқхоналари, маданий ва маъмурий бинолар фойдаланишга топширилди.

Трестга қарашли Р. Гайнуллин, В. Миллерлар бошлиқ ташаббускор бригадаларнинг коллективлари айниқса, катта иш унумдорлигига эришдилар. Бир беш йилликда икки беш йиллик топшириқни бажариш учун юксак самарадорликка эришаётган бу бригадалар ҳозир 1983 йил ҳисобига иш олиб боришяпти.

Орденли трест қурувчилари ўн бир ойлик планга қўшимча яна бир миллион сўмлик бош пудрат ишларини амалга ошириш, кўплаб янги объектларни муддатидан илгари фойдаланишга топширишга аҳд қилдилар.

Ушбу суратдаги қизлар чинни заводининг ёш ишчилари (чапдан-ўнгга) Ақида Саидова, Латофат Илёсова, Фарида Очилова, Муҳаррам Боғбонова ва Сайёра Йўлдошевалардир. Бу қизларнинг корхонага келиб меҳнат қилишаётганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Аммо улар қисқа вақтда заводдаги асосий касбларни пухта эгаллаб олишди. Шу кунларда смена топшириқларини 120 процентга етказиб адо этиб, аъло сифатли буюмлар тайёрлашаяпти.

И. Шониғомов фотоси.

80 ОИЛА ҚУВОНЧИ

Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинати меҳнат коллективлари ҳамшаҳарларимизга кўплаб янги уй-жой биноларини туҳфа этдилар. Бу ҳар томонлама қулай уйлардан бири 4-Сергели микрорайонида байрам арафасида фойдаланишга топширилди.

Комбинатга қарашли 31-қурилиш ва 1-монтаж бошқармалари ҳамкорликда тиклаган ушбу 80 квартирали беш қаватли бинони 1-пардоз ишлари бошқармаси жилокорлари сифатли пардоздан чиқардилар. Ҳозир бу бинога ҳамшаҳарларимиз кўчиб ўтишмоқда.

Комбинат уйсозлари ноябрь ойида умумий майдони 13 минг квадрат метрни ташкил этувчи яна олтита беш қаватли уй-жой биносини фойдаланишга топширишга тайёрлашяпти. Бу кўркам бинолар Ипподром ва Гайдар кўчаларида, Чилонзорнинг Д—20 кварталида, 4-Сергели микрорайони, Оқтепа массиви ва Ким Пен Хва микрорайонларида қад ростламоқда.

НОЁБ ИНШООТ ҚУРИЛИШИДА

Телеминора: баландлик 270 метрга етди

Ўзбекистон пойтахтида баландлиги 350 метрлик телеминора қурилишини амалга ошираётган қурувчилар яна бир катта ғалабани қўлга киритдилар. «Спецстальконструкция» тресги Ленинграддаги 26-монтаж бошқармасининг Тошкентда иш олиб бораётган 5-участкаси бунёдкорлари 270 метрлик маррани эгалладилар.

Ҳозир асосан телеминора антенналари ўрнатиладиган қисмининг металл конструкциялари монтаж қилинмоқда. Узунлиги уч ва тўрт метрлик, оғирлиги 20 тонналик антенна монтаж қилинадиган металл конструкциялар ердан махсус кранлар ёрдамида юқорига чиқариб берилияпти. Ана шу антенна қисмининг металл конструкциялари Иттифоқимиздаги телеминоралар қурилиши тажрибасида биринчи марта ўз-ўзидан юқорига одимловчи ноёб кранлар ёрдамида тобора баландлаб бораётган минора юқорисига олиб чиқилмоқда. Бу ноёб кранлар Тўйтепа металл конструкциялар заводида Тошкент телеминораси учун махсус тайёрлаб берилди. Уни созлаб, ишга тушириш бўйича ҳам махсус ишлар амалга оширилди. Яқинда эса қурувчиларнинг юқорига чиқиб тушишларини осонлаштириш мақсадида махсус юк-пассажир кўтаргичи монтаж қилиб бўлинди.

Ҳозир 270 метрлик баландликда антенна стволини монтаж қилиш ишларини участкамизнинг В. Севостьянов бошлиқ бригадаси, электр пайвандлаш ишларини эса Лоленко бошлиқ бригаданинг тажрибали, моҳир мутахассислари амалга оширмоқда. Қурувчиларимизнинг аҳди йил охиригача 350 метрлик маррани эгаллаб, мураккаб инженерлик аппаратураларини ўрнатиш учун иш фронти яратишдир. Ўйлаймизки, қурувчиларимиз ўз аҳдларини шараф билан адо этадилар. Келаси йили телеминора антенналари монтажи ва миноранинг техник биноларини қуриш ишлари олиб борилиб, унинг атрофини ободонлаштириш кенг миқёсда давом эттирилади.

Б. ЯНЬЧЕНКО,
«Спецстальконструкция» тресги 26-монтаж бошқармасининг Тошкентдаги 5-участкаси бош инженери.

Ҳамшаҳарлар, сизлар учун

УЧТА ЯНГИ УСТАХОНА

«Зангори экран» ишлаб чиқариш бирлашмаси шаҳримизда учта янги устахона ташкил этди. Улардан бири Чилонзор кўчасида очилган бўлиб, бу ерда транзисторли радио аппаратлар ремонт қилинади. Новий путь кўчасидаги маиший хизмат уйи қошида очилган устахона эса рангли телевизорлар ремонт қилишга ихтисослаштирилган.

Куйбишев райони аҳолисига ҳам қулайлик яратилди. Гоголь кўчасида барча турдаги телевизорлар ремонтга қабул қилинадиган район бош устахонаси ташкил этилди.

Ҳозир ҳамшаҳарларимизга «Зангори экран» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ўнта район устахонаси ва уларнинг 20 га яқин филиали хизмат кўрсатмоқда.

Республика бўйлаб

Энгельс районидаги механизациялашган кўчма колоннанинг социалистик мусобақада пешқадамлик қилаётган Вячеслав Попов бригадаси Самарқанддаги химия заводининг бўлажак биноси ва «Стройрембит» корхонаси қурилишида вентиляция системаларини монтаж қилиш ишларини муддатидан илгари якунлади. Бу билан коллектив Красногвардейскдаги вино тайёрлаш комбинати қурилишида асбоб-ускуналарни монтаж қилишга муддатидан илгари киришиш имкониятига эга бўлди.

Бу бригада «Узпромвентиляция» трестида Злобин методини биринчилар қаторида ўзлаштирди. Монтажчилар бригада пудратини оқилона қўлламоқдалар. Бригаданинг ҳар бир аъзоси бугун ёки эртага нима иш қилиш кераклигини олдиндан билади. Бу эса ишнинг аниқ маромини таъминлайди, бекор туриб қолишларга йўл қўймайди. Ишчиларнинг ҳаммаси иккиучтадан турдош касбларни — пайвандчи, пистолетчи, такелажчи касбларини эгаллашган.

Бригадада материалларни тежаб-тергаб сарфлашади. Шу йилнинг ўзидаёқ беш минг сўмлик материал иқтисод қилинди. Монтажчилар ҳамма объектларни «яхши» ва «аъло» баҳога топширмоқдалар.

* * *

Янгиқўрғон районидаги Ҳамза номли совхоз пахтакорлари Рихси опа далага доимо ўз вақтида чиқади, дейишади. Бирон марта ҳам Рихси опа дала шийпонида савдо-сотиқ графигини бузган ҳол бўлмаган. Унинг автолавкаси ҳамиша аниқ белгиланган вақтда келади ва ҳар гал пахтакорларнинг буюртмалари одатдагидек у олиб келган товарлар сараси бўлади.

Рихси Қосимова Янгиқўрғон районидаги матбуот жамияти автолавкасининг энг яхши сотувчиси.

(ЎзТАГ).

ОТА-ОНАЛАР УНИВЕРСИТЕТИ

Акмал Икромов районидаги Ульянов номли маҳаллада ташкил этилган ота-оналар университетида машғулотлар мунтазам ўтказиб турилади.

Яқинда бўлиб ўтган машғулотда 75-мактаб директори Маҳфуза Усмонова лекция ўқиди.

Ёшлар ва ўсмирлар ўртасида тартиб-интизомнинг бузилишига йўл қўймаслик тўғрисида, гражданларнинг ҳуқуқ ва бурчлари ҳақида район ички ишлар бошқармасининг участка инспектори, милиция капитани Ҳамидулла Қурбонов суҳбат ўтказди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти директорининг ўринбосари, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими Ғиёс Неъматов ўқиган лекция Тошкентнинг 2000 йиллигига бағишланди.

Машғулот сўнгида Ульянов номли маҳалла комитети раиси Раҳим Масхаров Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш мақсадида маҳаллада олиб борилаётган ишлар ва тадбирлар ҳақида гапирди.

С. ҒАФУРОВ.

ГИДРОҚУРУВЧИНИНГ ҲИСОБОТ КЎРГАЗМАСИ

Тошкентлик инженер Юрий Дмитриев чизган суратлар кўргазмаси гидроқурувчи меҳнати ҳақидаги илҳомбахш ҳикоя бўлиб қолди. У «Средазгипропроект» институтида йигирма йилдан кўпроқ вақтдан буён ишламоқда — Тожикистондаги Вахш дарёсида асосий ГЭС қурилишида қатнашди, Амударё қуйисида Туямўйин гидроузелини лойиҳалаштирди ва қурди. Бирга олиб юриладиган мольберт ҳамиша инженернинг йўлдоши бўлди. Атроф-теваракнинг гўзаллиги ва табиатга ўз таъсирини ўтказаётган инсон меҳнатининг улуғворлиги Ю. В. Дмитриев чизган суратларда ўз ифодасини топди.

Тошкент тўқимачилар саройининг халқ тасвирий санъат студияси ҳаваскор рассом учун маҳорат мактаби бўлиб қолди. Бу ерда у сураткашлик қоидаларини билиб олди, тасвирий санъат техникасини ўзлаштирди. Ҳаваскор рассом чизган суратлар кўргазмаси ҳам тўқимачилар саройида очилди.

Инженер мўйқаламига мансуб 156 та асар кўргазмага қўйилган. Булар — замондошларнинг портретлари, манзаралардир. Унинг ҳамкасблари — гидроқурувчиларнинг табиатни ўзгартирувчи меҳнати Юрий Дмитриев ижодининг асосий мавзуидир. Гидроқурувчилар асрлар давомида ҳувиллаб ётган ерларни унумдор ерларга айлантириб, Ўрта Осиё қиёфасини том маънода ўзгартирмоқдалар.

Ю. В. Дмитриев кўпгина кўргазмаларнинг қатнашчиси, меҳнаткашлар бадиий ҳаваскорлик ижодиёти биринчи Бутуниттифоқ фестивалининг лауреатидир.

С. ЗЕФИРОВА,
ЎзТАГ мухбири.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ХАЛҚ АРТИСТИ С. ЭШОНТЎРАЕВАНИ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет театр санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун ва туғилган кунига етмиш йил тўлиши муносабати билан Ҳамза номли Ўзбекистон давлат академик драма театрининг артисти, СССР халқ артисти **Сора Эшонтўраева** Халқлар дўстлиги ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1981 йил 6 ноябрь.

ШАРҲЧИ САТРЛАРИ

ҒАРБНИНГ ХАТАРЛИ КИРДИКОРЛАРИ

Яқин Шарқдаги воқеалар кейинги вақтларда яна чет эл газеталарининг биринчи саҳифаларида эълон қилина бошланди. Саудия Арабистонига Американинг ҳарбий техникасини, шу жумладан, АВАКС электрон разведка системаси билан ускуналанган самолётларни сотиш тўғрисидаги битимнинг Америка сенати томонидан маъқулланганлиги ва АҚШнинг Ғарбий Европадаги бир қанча иттифоқчилари «тинчликни сақловчи кўп миллатли кучлар» деб аталган ҳарбий кучлар сафида қатнашиш учун ўз қўшинларини Синай ярим оролига юбориш ниятида эканликлари газета саҳифаларида кенг шарҳланмоқда.

Гарчи бу воқеалар турлича бўлса ҳам, аслида улар ягона бир занжир билан боғланган. АҚШ ва унинг НАТОдаги баъзи иттифоқчилари ана шу империалистик занжир ёрдамида мазкур региондаги халқларни қандай бўлмасин кишанлаб қўйишни истайдилар. Ҳар иккала ҳолатда ҳам гап Яқин Шарқда Америка гегемончилик сиёсатининг негизи — Кэмп-Дэвиддаги арабларга қарши тил бириктирувга жон киритишга бор куч билан уринилаётганлиги тўғрисида бормоқда.

Лондондаги «Нью-стейтсмен» журнали таъкидлаганидек, Вашингтондагилар ёлғиз Садатнинг кучи билангина бу сепарат тил бириктиришни араб халқларига ва аввало, фаластинликларга тиқиштириш мумкин эмас, деган хулосага аллақачон келган эдилар. Ўша вақтда Саудия Арабистонига Америка қуролярогларини кўплаб етказиб бериш йўли билан нефть ва долларга бой ана шу мамлакатни ҳам Кэмп-Дэвид тил бириктирувига тортиш ғояси туғилган эди. Садатнинг ўлими эса бу ғояни амалга оширишни тезлаштирди ва Америка матбуотининг хабар беришича, сенатдаги сионистларнинг қаршилигини енгишда Рейганга ёрдам берди.

Вашингтоннинг Ғарбий Европадаги баъзи иттифоқчилари ўз сиёсатини тамомила ўзгартириб юборганлиги ҳам Кэмп-Дэвид сиёсатини тўла ва муқаррар равишда барбод бўлишдан дарҳол қутқариб қолиш йўлидаги уринишдан бошқа нарса эмас, албатта. Араблар олдида ўз обрўларини туширмаслик ва мумкин қадар ўз манфаатларига риоя қилиш мақсадида ана шу иттифоқчилар ўзларини биз бу тил бириктиришдан четда турибмиз, деб кўрсатишга ва ҳатто, Яқин Шарқдаги можарони бартараф этишда «ташаббус» билан чиқмоқдамиз, деб оқлашга уринмоқдалар. Аммо шу районда вазият ўзгариши биланоқ, дипломатик найранглар улоқтириб ташланиб, Ғарбнинг араблар шарқига нисбатан сиёсатининг муштарак империалистик моҳияти намоён бўла бошлади.

Шундай қилиб, НАТО мамлакатлари қўшинлари «кўп миллатли кучлар» байроғи остида Яқин Шарқ регионига қараб ҳаракат қилмоқчи, Вашингтон эса Саудия Арабистонидаги ҳарбий кучларини кўпайтирмоқчи бўлмоқда.

Ҳеч шубҳа йўқки, бу ниятларнинг амалга оширилиши ана шу райондаги кескинликни янада кучайтиради ва ундаги можароларни бартараф этиш йўлларини қидириб топишни қийинлаштиради. Бир қанча араб мамлакатлари, шу жумладан Сурия АҚШ империалистик доиралари билан НАТОнинг ана шу машъум режаларини қатъиян қоралаб чиқди.

Вашингтон ва унинг иттифоқчилари Яқин Шарқдаги можарони араб халқлари ва уларнинг ҳаётий манфаатларига зид равишда ҳал этишга ҳар қанча уринмасин, бу йўл билан улар муваффақиятга эришолмайдилар. Яқин Шарқдаги воқеаларнинг бориши Кэмп-Дэвиддаги тил бириктиришга қарши бирдан-бир амалий йўл — барча манфаатдор томонларнинг, шу жумладан Фаластин озодлик ташкилотининг биргаликдаги куч-ғайрати билан можарони адолатли тарзда тинч ҳал этишдан иборат эканлигини кўрсатмоқда. Совет Иттифоқи бу муаммони худди шундай йўл билан ҳал этиш учун ҳамиша курашиб келмоқда.

Б. ШАБАЕВ,
ТАСС шарҳловчиси.

ПРОПАГАНДИСТ МАҲОРАТИ—БЕШ ЙИЛЛИККА

Пойтахтимиз саноат корхоналари, транспорт, алоқа, қурилиш ташкилотлари ва муассасалари партия ташкилотларида сиёсий ва иқтисодий таълим системасида янги ўқув йилига сўнгги тайёргарлик ишлари олиб борилапти. Қуйида етакчи корхоналар сиёсий маориф кабинетларининг мудирлари бу борада кўрилаётган тадбирлар ҳақида сўзлаб беришади.

Юксак талаблар асосида

Н. КУЗЬМИН,
«Ташсельмаш» заводи сиёсий маориф кабинетининг мудири.

— Шу кунлар корхонамиз партия ташкилоти ҳаётида муҳим палла ҳисобланади. Негаки, партия, комсомол ўқуви ва иқтисодий таълим шахобчаларида янги ўқув йилига катта тайёргарлик кўрилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг «КПСС XXVI съезди қарорлари асосида партия ўқувини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори асосида партия ўқувини кундалик ҳаёт талабларига, коммунистик қурилишнинг янги вазифаларига мос даражада олиб боришга ҳозирлик кўряпмиз.

Ҳа, партиямиз Марказий Комитети биз, пропагандистлар олдига жуда катта ва масъулиятли вазифалар қўйди. Биз буни чуқур тушуниб турибмиз. Пропагандистлик ишимизнинг муваффақияти ҳар бир ходимнинг, ҳар бир коммунистнинг партия йўлйўриқлари моҳиятини чуқур билиб олишига боғлиқ. Шунинг учун корхонамиз партия комитети, сиёсий маориф кабинети пропагандистларни тайёрлашга оқилона ёндошишга, машғулотлар ўтказиш практикасини яхшилашга интилмоқда. Қарорда таъкидлаб ўтилганидек бундан асосий мақсад ўқув жараёнларида ҳосил қилинган билимни эътиқодга, ҳаракат қўлланмасига айлантириш, кишиларни ленинча, коммунистчасига яшаш, ишлаш ва курашишга ўргатишдан иборат.

Янги ўқув йилида ўнта марксизм-ленинизм асослари мактаби, бешта илмий коммунизм мактаби, битта ёш коммунистлар мактаби иш олиб боради. Уларда партия ўқувининг янги структурасига мувофиқ коммунистларнинг умумий билими ва сиёсий тайёргарлиги юксак даражага кўтарилганлиги эътиборга олинди. Шунингдек ўқувнинг техникавий воситаларини яхшилашга ҳам муҳим эътибор қаратилди. Негаки, таълим-методика базаси ўқув савиясини оширишда муҳим аҳамиятга эга. Янги «Аккорд» электрофони, «Кругозор» проектори, «Лэчи», «Свет», «Протон» — жаъми етти номда диапроекторлар машғулотларни мароқли ўтказишда ёрдам беради.

Пропагандистларимиз ҳар томонлама тайёргарлик кўришяпти. Семинарлар уларнинг ўзаро тажрибаларини алмашишларига ёрдам бермоқда. Кима Григорьевна Гурьевич, Владимир Иванович Василенко, Валентин Викторович Савиних, Борис Исакович Островский ва бошқа моҳир пропагандистларимиз машғулотларда тингловчилар активлигини ошириш, ўқишни меҳнат коллективлари олдида турган конкрет вазифалар билан боғлаб олиб боришда катта маҳорат орттиришган. Яқинда ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўтказилган бир кунлик семинарда улар келгусидаги режаларни белгилаб олишди.

Ўқув самарадорлиги— бош масала

С. АЗИМОВА,
В. И. Ленин номли электрон-техника заводи сиёсий маориф кабинетининг мудири

— КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев партия XXVI съездида қилган Ҳисобот докладида: «Партия маорифида унинг самарадорлиги масаласи, чамаси, асосий масала бўлса керак... Бошқача қилиб айтганда, бунда гап партиянинг ғоявий — назарий, сиёсий-тарбиявий, ташкилотчилик ва хўжалик ишларининг бирлигига амалда эришиш тўғрисида боряпти. Бизнинг мақсадимиз шундай», деб таъкидлаб ўтган эди. Партия ўқуви системасини янада такомиллаштириш тўғрисида партиямиз кўрсатаётган катта ғамхўрликка жавобан коммунистларни, барча меҳнатчиларни ғоявий чиниқтириш, уларда партия ишига, коммунизм идеалларига содиқликни шакллантириш борасидаги ишимизни янги поғонага кўтарамиз.

Ўқув йили арафасида Пропагандист кунини ўтказиш анъана бўлиб қолди. Пропагандистларнинг партия ўқуви системасидаги машғулотларга тайёргарлик бўйича ўзига хос кўригига айланмоқда. Бу йил ҳам корхонамиз сиёсий маориф кабинети пропагандистлар ижодий иши учун барча шарт-шароитларни яратиб бермоқда. Машғулотларнинг раҳбарлари ўқув ва методик адабиётлар, таълимнинг техникавий ва кўргазмали воситалари билан таъминланган. Ўқув кабинетларини жиҳозлаш ишлари ҳам ниҳоясига етяпти.

КПСС Марказий Комитетининг партия ўқувини янада такомиллаштириш тўғрисидаги қарорида қўйилган вазифалардан келиб чиқиб, янги ўқув йилида корхона партия комитети ёш коммунистлар мактаби ишини жонлантириш тадбирларини кўрмоқда. Авваллари корхонамизда битта ёш коммунистлар мактаби иш олиб борарди. Унга Елена Смолякова раҳбарлик қилиб келди. Бу йил эса иккита ёш коммунистлар мактаби иш олиб боради. Иккинчи мактабга Елена Лашқова етакчилик қилади. Уларда КПСС Уставини, партиянинг программавий ҳужжатларини, партия қурилиши асосларини ўрганиш учун партия аъзолигига кандидатлар, ва КПСС аъзолигига янги қабул этилган ёшлар таълим олишади. Бу янги ўқув йилида партия ташкилотининг ёшларни ғоявий чиниқтириш тўғрисидаги янгича ғамхўрлигидан далолат беради.

Сиёсий ва иқтисодий ўқувнинг ҳамма формаларидаги янги ўқув йили «Партиянинг кучи— халқ билан бирликда. Халқнинг кучи партия билан бирликда, партия раҳбарлигида» мавзусини ўрганиш билан бошланади. Пропагандистларимизнинг кўпчилиги инженер-техник ходимлардан иборат. Роберт Эпштейн, Михаил Фригин, Шоанвар Шоюсупов, Давид Шарага — жаъми 34 пропагандист кўп йиллардан буён ишлаб чиқаришда самарали меҳнат қилиб келаётган, айни пайтда пропагандистлик ишини ҳам бирга қўшиб олиб бораётган кишилардир.

Корхона партия комитети инженер-техник ходимларни пропагандистлик ишига жалб этишга катта эътибор беряпти. Бу эса машғулотларни юқори савияда ўтказиш, уни ҳаёт билан, ўн биринчи беш йилликдаги коллектив вазифалари билан узвий боғлаб олиб боришда муҳим аҳамият касб этади. Асосий мақсад ҳам шу. Пропагандист асосий сиймо ҳисобланади.

ИСТЕЪМОЛ БУЮМЛАРИГА — КЕНГ ЙЎЛ

АЁЛЛАРГА— «СЕВГИ ТУМОРИ»

Мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг Асосий йўналишларида халқ истеъмол қиладиган товарларни кўплаб ишлаб чиқариш, ассортиментини кенгайтириш ва сифатини яхшилашга алоҳида эътибор берилди. Халқ истеъмол қиладиган товарлар орасида упа-элик — косметика буюмлари асосий ўринни эгаллайди. Совет кишиларининг моддий ва маданий турмуш даражаси мунтазам ўсиб бораётганлиги туфайли бундай товарларни кўплаб истеъмол қилинмоқда. Чунки упа-элик ва косметика буюмлари турмушимизни безайди ҳамда кишилар эстетик эҳтиёжларини таъминлайди.

Фабрикамиз коллективи қўл меҳнатини механизм зиммасига юклаш билан ўнинчи беш йилликда катта ютуқларга эришди. Юқори унумли техника ва илғор технология ишлаб чиқаришга кенг жорий этилди. Шунинг учун ҳам маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми қарийб икки баравар кўпайди, товарларнинг хиллари кенгайди, сифати яхшиланди. Беш йиллик мобайнида йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 37 миллион сўмликдан 81 миллион сўмликка кўпайди. Бу билан фабрика коллективи ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йили учун планлаштирилган топшириқларни муваффақиятли бажариш учун мустаҳкам база яратди.

Йил бошиданоқ эфир мойи ҳамда хушбўй моддаларни кенг қўллаш билан буюмларнинг янги хилларини яратиш ва уларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш йўлида катта ишлар амалга оширилди. Бунда буюмларнинг юқори сифатли бўлишига алоҳида эътибор берилмоқда. Шуни алоҳида қайд этиш керакки, кейинги пайтда упа-элик ва косметика буюмларининг 20 дан ортиқ номда янги хилларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бу билан фабрикада ишлаб чиқарилаётган буюмлар номенклатураси 112 номга етди. Уларнинг кўплари харидорлар томонидан юқори баҳоланмоқда.

КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошириш йўлида фидокорона меҳнат қилаётган коллективимиз эришган ютуқлар билан кифояланиб қолаётгани йўқ. Улар илмий-тадқиқот институтлари билан, жумладан косметик буюмлар ишлаб чиқарувчи Калуга ҳамда Харьков шаҳарларидаги табиий ва хушбўй моддалар бош институтлари билан ижодий изланиб иш олиб бормоқдалар. Бунинг натижасида «Севги тумори» номли ажойиб, янги хил духини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу духи хотин-қизлар томонидан севиб харид қилинмоқда. Чунки у «Экстра» маркали духиларнинг энг олий группалари қаторидан ўрин олган.

Фабрика коллективи маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш юзасидан қабул қилган оширилган социалистик мажбуриятини муваффақиятли адо этмоқда. Улар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 64 йиллик байрами шарафига ўн ойлик топшириқни барча иқтисодий кўрсаткичлар бўйича муддатидан илгари бажаришди. Планга қўшимча равишда савдо ташкилотларига ярим миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот етказиб берилди.

Коллектив ўртасида йўлга қўйилган ўзаро социалистик мусобақада йиллик планни — 7 ноябрга бажариш ташаббуси билан чиққан тиш порошоги ишлаб чиқариш участкасининг КПСС аъзолигига кандидат Дилминур Бекмуҳамедова, атир қуйиш цехининг линиясига хизмат қилувчиларидан Таисия Ивановна Вуткова бошлиқ бригада аъзолари, шампунь қуйиш цехининг ишчиси, комсомол аъзоси Муборак Раҳмонова, Лутфия Далабоева каби ўнлаб илғорлар пешқадамлик қилишмоқда. Фабрика коллективи эришилган меҳнат ютуқларини янада ошириш — йил охиригача планга қўшимча 700 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан оширилган социалистик мажбурият қабул қилди. Фидокор ишчиларимиз берган сўзларининг устидан албатта чиқадилар.

С. АГАЖАНОВ,
упа-элик ва косметика фабрикаси директори, Ҳамза район Совети депутати.

Тошкент сут комбинати шаҳримиздаги энг йирик озиқ-овқат саноати корхоналаридан биридир. У йил сайин замонавий ишлаб чиқариш техникаси билан жиҳозланиб бормоқда. Бу ердаги барча оғир меҳнат жараёнлари механизмлар ёрдамида бажарилади.

СУРАТДА: сутни қайта ишлаш участкаларидан бирида.

М. Нуриддинов фотоси.

Республика бўйлаб

ЭЛЕКТРОНИКА— СИФАТ КОНТРОЛЁРИ

Фарғона политехника институтининг студентлари ва муаллимлари пахтанинг намлигини контроль қиладиган, тўқув станокларидаги газламанинг қалинлигини ва ип узилган жойларни тез аниқлаб берадиган бир неча оптоэлектрон приборларнинг авторлари бўлдилар. Фарғонада бўлиб ўтган Бутуниттифоқ олий мактабларaро илмий-техника конференциясида шу приборларнинг иш принципи тўғрисида гапирилди.

Олий мактабларнинг, илмий-тадқиқот муассасаларининг олимлари енгил саноат, озиқ-овқат саноати, химия саноати, медицинада янги контроль методларидан кенг кўламда фойдаланиш муҳимлигини айтдилар, ишлаб чиқаришнинг бошқа соҳаларида шулардан фойдаланиш проблемаларини муҳокама қилдилар. Мамлакатнинг олий ўқув юртларида яратилган оптоэлектрон ва радиофизик приборларни жорий этиш иқтисодий самараси ўнинчи беш йилликнинг ўзидагина ўн миллион сўмга яқин бўлди.

Пайариқ районидаги Димитров номли совхоз «мусобақа экрани»га ҳар куни теримда ўрнак кўрсатган пахтакорларнинг номлари ёзиб қўйилмоқда. Ҳар бир фамилия ёнида терилган пахта миқдори кўрсатилади. Одатда бу рўйхатда хўжалик партия ташкилотининг ҳамма аъзолари бўлади: Колхоз ветерани саксон яшар коммунист Абдуғани бобо, партия комитети секретарининг ўринбосари Жуман Мустанов, чорвадорлардан Муҳмуда Бердиёрова ва Қаршибой Мамарасулов номларини кўриш мумкин.

— Пахта теримида ҳамма коммунистлар қатнашишни ўз бурчлари, — деб ҳисоблайдилар, дейди совхоз партия комитетининг секретари Х. Бўронбоев. — Улар теримда қатнашибгина қолмай, бошқаларга ўрнак бўлишга ҳам ҳаракат қилмоқдалар.

Коммунистлар машина теримига асосий эътибор бермоқдалар. Совхозда ипатовочилар методи билан ишлаётган 17 терим транспорт отряди бор. Ҳар бир отрядда муваққат партия группалари ишлаб турибди. Баҳри Собиров муваққат группа секретари бўлган отряд 600 тонна пахта териб қўйди. Шунинг учдан бирини у ўз экипажи билан биргалашиб терди.

Ҳозир совхоз хирмонига ҳар куни йиллик планнинг икки ярим процентидан кўпроқ пахта топширилмоқда.

ВАЪДАГА ВАФО

Қўқон ёғ-мой комбинатининг коллективи Октябрь байрами арафасида беш йилликнинг биринчи йили учун ўз зиммасига олган социалистик мажбуриятни бажарди. Йил бошидан бери истеъмолчиларга планга қўшимча равишда 1300 тонна ўсимлик мойи, уч минг тонна шрот ва бошқа жами қарийб 1 миллион сўмлик маҳсулот жўнатди.

Озиқ-овқат саноати ходимлари йил охиригача пландан ташқари яна 200 минг сўмлик маҳсулот реализация қилишни мўлжалламоқдалар.

ПАХТАКОРЛАРГА ЁРДАМ

«Союзузбекгазпром»-га қарашли Бухородаги норматив тадқиқот станцияси ходимлари чевар теримчилар деб эътироф этилди. Улар Ибн—Сино номли ва «Янги турмуш» колхозлари деҳқонларига ёрдамга бориб тез ва сифатли пахта теришда пахтакорлардан қолишмаяпти. Газ саноати ходимларидан С. Саидов Ғ. Очилов, Ғ. Ҳамидов, М. Рўзиевлар моҳир теримчилар билан мусобақада хатто ғолиб чиқмоқдалар. Гарчи мавсум бошидагига нисбатан ғўза тупларида пахта камайиб қолганлигига қарамай, уларнинг ҳар бири хирмонга кунига 60—70 килограммдан пахта тўкмоқдалар.

(ЎзТАГ).

Сергели райони тобора обод ва кўркам бўлиб бораяпти. Бу ерда «Ташгипрогор» лойиҳалаш институтининг лойиҳасига асосан Сергели 2 ва 3 микрорайонлари қад кўтармоқда. Шу кунларда айниқса 3-микрорайонда қурилиш ишлари қизғин олиб борилмоқда.

СУРАТДА: янги қуриб битказилган турар жой биноси тасвирланган.

Х. Мирзакаримов фотоси.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ЭНГ КАТТА ҚУРИЛИШ

БУДАПЕШТ. Пештэржебет микрорайони қурилиш майдончасига кираверишда «эски иморатлар ўрнида бу ерда янги район қад кўтаради» деган қисқа ёзув кўзга ташланиб турибди. Будапештлик бинокорлар ана шу районни барпо этишга киришдилар. У Венгрия пойтахтидаги энг катта қурилиш деб эълон қилинди. Икки йил ичида бу ерда замонавий маданият саройи, кинотеатр, мактаб, болалар боғчалари ва яслилари қурилади.

Будапешт шаҳар кенгаши раисининг ўринбосари Л. Фаркашински ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: Пештэржебет микрорайонининг қурилиши— Венгрия қадимий пойтахтини ободонлаштириш, шаҳарда уй-жой қурилишини ривожлантириш кенг программасининг бир қисмидир. Беш йиллик мобайнида меҳнаткашлар 90 мингдан кўпроқ шинам квартира оладилар. Шаҳарнинг энг кичкинтой гражданлари учун 10 мингдан кўпроқ ўринли болалар боғчалари, 1300 синфхонаси бўлган мактаблар қурилади.

Венгрия пойтахтида уй-жой қурилишини ривожлантириш плани маиший хизмат кўрсатишни, транспортни ривожлантириш программаси билан маҳкам боғлиқ ҳолда амалга оширилади. Янги қурилиш районларида метрополитен линиялари ётқизилмоқда, маиший хизмат кўрсатадиган замонавий комбинатлар қурилмоқда.

СИЛИСТРАДА СЕМИНАР

СОФИЯ. Силистра шаҳрида очилган семинар «Болгар— рус ва болгар — совет дўстлигини ривожлантириш ишига Силистра шаҳри ва Силистра ўлкаси қўшган ҳисса» деган мавзуга бағишланган. Семинар Болгария фанлар академияси ҳузуридаги тарих институти ва болгар — совет дўстлиги умумхалқ комитетининг ташаббуси билан ташкил этилган.

Силистра аҳолиси иккинчи жаҳон уруши йилларида Қизил Армиянинг ҳалоскор жангчиларини биринчи бўлиб кутиб олган эди. Бугунги кунда эса бу ерда болгар ва совет мутахассислари мамлакатдаги энг йирик халқ хўжалик объекти — ўрмон — саноат комбинатини қуришда ёнма-ён ишламоқдалар.

Семинарда Болгария билан Россия ўртасидаги маданий алоқалар тўғрисидаги, Улуғ Октябрнинг Болгария ривожланишига таъсири ҳақидаги, қардошлик алоқаларини мустаҳкамлашда Социалистик Иқтисодий Интеграциянинг роли тўғрисидаги докладлар муҳокама қилинади.

Ленин асарлари вьетнам тилида

ХАНОЙ. В. И. Ленин асарлари 55 томлик тўла тўпламини Вьетнам тилида босиб чиқариш ниҳоясига етказилди. Асарларни қардош мамлакатларнинг икки нашриёти — Вьетнамнинг «Ши Тхат» (Ҳақиқат») ва Совет Иттифоқининг «Прогресс» нашриётлари чоп этди. Бундан ўн йил муқаддам бошланган шу муҳим иш улуғ Октябрнинг 64 йиллигига ва Вьетнам Коммунистик партиясининг бўлажак V съездига бағишлаб муваффақиятли тугалланди.

Тўпламга Ленин асарлари ва хатларидан уч мингдан кўпроги киритилган бўлиб уларнинг ярми В. И. Ленин асарларининг Вьетнам тилида чиқарилган аввалги тўпламларига киритилмаган эди. Булардан салкам 1100 таси Вьетнамда биринчи марта эълон қилинмоқда. Айни вақтда «Ши Тхат» ва «Прогресс» нашриётлари жаҳон пролетариати йўлбошчисининг бир қанча ғоят муҳим асарларини алоҳида-алоҳида босиб чиқарди.

В. И. Ленин асарлари тўла тўпламининг вьетнам тилида чоп этилиши, деб таъкидлайди ВКП Марказий Комитетининг органи «Нянь зянь» газетаси. Вьетнам жамиятининг сиёсий ва маънавий ҳаётидаги муҳим воқеа, икки қардош социалистик мамлакат — СССР билан ВСР ўртасидаги дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорликнинг ёрқин ифодасидир. Бу ҳол коммунистларимизга, вьетнамлик ҳар бир кишига В. И. Ленин асарларини она тилида ўрганиш имконини беради, яқин даврда ҳам, шунингдек олис истиқболда ҳам Вьетнам Компартияси сиёсатини тўғри ва самарали амалга ошириш учун ғоят кенг назарий негиз яратади, деб ёзади «Нян зянь» газетаси.

ХАЛҚ МАОРИФИ РИВОЖЛАНМОҚДА

УЛАН-БАТОР. Халқ ҳокимияти йиллари мобайнида Монголия деярли ёппасига саводсизлик мамлакатидан фани ва маданияти ривожланган давлатга айланди. Халқ маорифи системаси ходимларининг бу соҳадаги хизматлари жуда каттадир. МХРда халқ маорифининг 60 йиллиги нишонланмоқда.

1921 йилнинг 2 ноябрида Ургеда очилган дастлабки халқ мактабида атиги 40 ўқувчи машғулот бошлаган эди. Ўша пайтда Улан-Баторни Урге деб аташарди, деб ҳикоя қилади МХР Халқ маорифи министри Р. Санжасурэн ТАСС мухбири билан суҳбатда. Ҳозир эса умумий таълим мактабларида 370 мингдан кўпроқ бола таълим олмоқда, ҳар ўн минг кишига олий ўқув юртларининг 140 студенти ва техникумларнинг 250 ўқувчиси тўғри келади. Эндиликда халқ Монголиясида ҳар тўрт кишидан бири ўқимоқда.

Ёш авлодни марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми, коммунистик жамият ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш — Монголияда умумхалқ ишидир. Халқ маорифи системасининг моддий-техника базаси йил сайин мустаҳкамланиб бормоқда, янгидан-янги мактаб комплекслари ва интернатлар қурилмоқда.

МХРда халқ маорифининг ривожланиши Совет Иттифоқининг қардошларча ёрдами билан маҳкам боғлангандир.

Иордания Кэмп-девид тил бириктирувига қарши

ВАШИНГТОН. Қўшма Штатларнинг Иорданияни Кэмп—Дэвид сепарат тил бириктирувини қўллаб-қувватлашга мажбур этиш йўлидаги уринишлари барбод бўлди. Бу ерда президент Р. Рейган билан Иордания қироли Ҳусайн ўртасида бўлиб ўтган музокараларнинг якунларини шарҳлаган кўпчилик обзорчилар шу фикрга келишди. Си—Би—Эс телевизион компаниясининг уқтириб ўтишича, музокаралар давомида келиб чиққан ихтилофлар «бутун Кэмп—Дэвид жараёнига ва фаластин проблемасини ҳал этиш йўлларига» алоқадордир. Томонлар, деб таъкидлайди «Нью—Йорк таймс» газетаси, «Араблар билан Исроил ўртасидаги можарони ҳал этиш йўллари тўғрисидаги масала юзасидан бутунлай келиша олмадилар».

Рейган маъмурияти Хусайннинг визити Кэмп—Дэвид жараёнини жонлантириб юборади, деб умид қилган эди.

Оқ уй Иорданиянинг барча араблар манфаатини ҳисобга олувчи реалистик позиция тутишга қилган даъватини сурбетларча рад этди.

Қирол Хусайн визит давомида Яқин Шарқдаги можарони араб халқларининг қонуний ҳуқуқларини қондирадиган даражада «кенг кўламда, одилона» ҳал этиш зарурлигини таъкидлади.

Эй—Би—Си телевизион компаниясининг уқтириб ўтишича, Араб мамлакатлари, шу жумладан Иордания Кэмп—Дэвиддаги сепарат шартномаларда баён этилган асосий ғоя билан келиша олмайди. Вашингтоннинг Иорданияни Араб давлатларининг Исроилга қарши умумий фронтидан ажратиб олиш ва уни Вашингтоннинг бевосита иштирокида тузилган Исроил—Миср сепарат бириктирувига қўшиш йўлидаги уринишларининг барбод бўлганлигига ҳам сабаб шу. Американинг Яқин Шарқдаги сиёсатида юз берган сўнгги ўзгаришлар деб ёзади «Нью—Йорк таймс» газетаси, Исроилни қувватлаб ва айни вақтда «мўътадил» Араб мамлакатларига таъсир қилишга уринаётган Вашингтоннинг қийинчиликларга дучор бўлаётганлигидан далолат беради».

ЭРОН МАЪМУРЛАРИНИНГ ШАФҚАТСИЗЛИГИ

ТЕҲРОН. Эроннинг «ахлоқсизлик билан кураш комиссияси трибунали» атторлик магазинлари эгаларига қарши кампанияни кучайтириб юборди. Трибуналнинг «Жумҳурий Исломи» газетасида эълон қилинган баёнотида витриналарга аёлларнинг ички кийимларини осиб қўйиш «йўлдан оздирувчи ва Исломга хилоф» бўлиб, бунга йўл қўйиб бўлмаслиги ҳақида огоҳлантиради.

Эронда ҳаётни кенг кўламда «исломлаштириш» мақсадида кўпгина тадбирлар кўрилди. Халқ музикаси ва қўшиқларидан тортиб эстрада музикасигача бўлган қўшиқлар, хотин-қизлар сартарошхоналарида эркак сартарошларнинг ишлаши ман қилинди. Жамоат тўпланадиган жойларда бичиги бир оз ўзгартирилган чодра ёпиниб юриш мажбурий қилиб қўйилди. Кинофильмлар, китоблар, газета-журналлар цензурадан синчиклаб ўтказилади. «Ахлоқсизлик билан кураш комиссияси» активлари уй-жойларни тинтув қилиб скрипка ва гитарани, ёзиб олинган музика ва ашулаларнинг кассеталари сингари «Исломга хилоф» нарсаларни мусодара қилмоқдалар. Мусулмонларга ҳатто эркаклар билан аёлларнинг қўл бериб кўришиши «тавсия қилинмайди».

Ислом судлари айбдорларни кўпчилик олдида савалаш каби жазо чораларини қўлламоқдалар. Эрон газеталарида тошбўрон қилиб ўлдирилганлиги, қўли кесиб ташланганлиги тўғрисида бир қанча хабарлар босиб чиқарилди. Адвокат-ҳимоячиларнинг иштирокисиз ва дастлабки тартибда тергов қилинмай суд томонидан чиқарилган ҳукмлар устидан шикоят қилиш мумкин эмас ва бундай ҳукмлар дарҳол ижро этилади.

ЯНГИ АНТИГУА ДАВЛАТИ

ГАВАНА. 1 ноябрь куни Антигуа пойтахти — Сент—Жонсда янги давлатининг беш рангли байроғи тантанали вазиятда кўтарилди. Бу давлатга Британиянинг қарийб 350 йиллик ҳукмронлигидан кейин мустақиллик берилади.

Антигуа шу номли оролда, шунингдек Кариб денгизидаги кичик Антиль ороллари группасига кирувчи иккита майдароқ Барбуда ва Редонда оролларида жойлашган. Жами майдони 443 квадрат километр келадиган бу мамлакатда 75 мингдан сал кўпроқ киши яшамоқда. Булар асосан бир вақтлар Африкадан келтирилган қулларнинг авлодларидир.

Шу вақтгача Антигуа «Буюк Британия билан боғланган» давлат статусидан фойдаланар эди. Унинг ташқи сиёсати ва мудофааси масалалари Англия ҳукуматининг ихтиёрида бўлиб, ички ишлари эса маҳаллий маъмурлар ва Англия қироличасининг вакили бўлган губернатор зиммасига юкланган эди.

Антигуа — аграр мамлакат бўлиб, экономикаси шакарқамиш, шунингдек пахта, цитрус экинлари ва бошқа тропик экинлар етиштиришга асослангандир. Ҳукумат яқин вақт ичида нефтни қайта ишлайдиган корхоналарнинг фаолиятини тиклашни режалаштирмоқда. Бу корхоналар молиявий қийинчиликлар сабабли беш йил муқаддам ёпиб қўйилган эди. Бундан ташқари, мамлакат Антигуага ҳар йили қарийб 70 минг турист келиб-кетаётганлигини назарда тутиб, ажнабий туризмдан тушаётган маблағларга катта умид боғламоқда.

Ёш давлатга мустамлакачилик ўтмишидан мерос бўлиб қолган бир қанча мураккаб иқтисодий, социал ва бошқа проблемаларни ҳал қилишга тўғри келади.

* * *

ЛОНДОН. Англия идора этишининг тугаганлиги, дейди Би—Би—Си телекомпаниясининг шарҳчиси янгиликлар программасида, Англия «ҳомийлиги» тугаганлигини билдирмайди.

Кейинги йигирма йил мобайнида оролда Бэрдлар оиласи ҳукмронлик қилганлиги программада уқтириб ўтилади. Бош министр ўринбосари ҳисобланган Л. Бэрднинг айтишича, Антигуа ўзининг собиқ метрополия билан қалин алоқалари сақланиб қолишига умид қилмоқда.

● ҚУТЛАЙМИЗ!

КАТТА ИСТЕЪДОД ЭГАСИ

СССР ХАЛҚ АРТИСТИ МАЛИК ҚАЮМОВГА СССР ДАВЛАТ МУКОФОТИ БЕРИЛДИ

Ўзбекистонда ҳужжатли кинонинг туғилиши ва ривожланиши таниқли режиссёр, СССР халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Малик Қаюмовнинг номи билан чамбарчас боғланган. Унинг ижодий фаолияти 1929 йилда собиқ Шайхантоҳур мадрасасида жойлашган «Шарқ юлдузи» киностудиясида бошланган. Ёш кинорежиссёрнинг дастлабки иши мавзунинг чуқур очиб берилиши, ҳаққонийликка ўткир кўз билан қараши, халқ ҳаётининг турли жараёнларини ҳар томонлама мужассамлаштириши билан ажралиб турган.

Тўғри, Малик Қаюмов кинода дастлаб актёр сифатида намоён бўлган. У дастлабки ўзбек фильмлари «Бағдоддан чиққан америкалик», «Ажойиб кун», «Қумлардаги воҳа», «Қумлардаги қудуқ» ва бошқа фильмларда суратга тушган. Лекин кинода дастлаб иш бошлаганида уни операторлик ихтисослиги қизиқтириб қолди. Шунинг учун ҳам иши ҳаддан ташқари кўп бўлишига қарамай, у оператор ассистенти сифатида ҳам ишлади.

Ҳужжатли фильмларни суратга олиш... Бу Малик Қаюмов ҳаётининг чуқур мазмунини ташкил этади. У Бутуниттифоқ давлат кинематография институтининг операторлик бўлимига ўқишга кириб, 1932 йилда уни муваффақият билан тамомлайди ва Тошкент хроникал киностудиясининг оператори ва айни пайтда «Союзкинохроника»нинг Ўрта Осиё республикалари мухбири бўлиб ишлайди.

Республикамизда бирорта қишлоқ йўқки, ўша йилларда Малик Қаюмов у ерда бўлмаган бўлсин. Эндигина фаолиятини бошлаган ёш санъаткор асосий мақсад — экранда ҳаёт ҳақиқатини мужассамлаштириш учун тиним билмай меҳнат қилишни давом эттирди. У қорақалпоқ врачи, ҳозирда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Холмуродов тўғрисида фильмни суратга олиш учун йўлга чиққан суратга олиш группасининг составида тажрибали оператор эди. Автоном республикада Холмуродовни «учувчи доктор» деб таърифлашади. У «кукурузник» деб аталадиган ихчамгина «У—2» самолётида шифокор қадами етмаган жойларга парвоз қилар эди. Холмуродовни парвоз пайтида суратга олиш учун Малик Қаюмов яна бир самолёт сўради ва учувчидан врач ўтирган самолётга яқинлашиб учишни илтимос қилди. Азбаройи суратга олишга берилиб кетган Қаюмов самолёт қанотига чиқиб, суратга олди. Бу пайт ҳавода ҳалокат юз беришига озгина қолди. Парвоз омон-эсон ўтди.

У Улуғ Ватан урушининг машаққатли йилларида кинокамерасини ҳам қўлдан қўймади. Малик Қаюмов кўнгилли сифатида фронтга йўл олиб бир неча юз километрлаб алангали йўлларни Ҳужжатли фильмлар марказий студиясининг ҳарбий кинооператори сифатида босиб ўтди. У Совет жангчиларининг бекиёс мардлиги ва қаҳрамонлиги, ҳаваскор жангчиларнинг матонати ҳақида унутилмас кадрларни суратга олди. Эндиликда бу кадрлар ноёб ҳисобланиб, катта тарихий аҳамият касб этмоқда. Санъаткорни уруш йилларида жанг ҳаракатлари қизиб турган майдонда кўриш мумкин эди. У оловдан, ўқ ёмғиридан асло чўчимади. Жангларда икки марта ярадор бўлишига қарамай, суратга олишни давом эттирди.

Уруш тугагандан кейин у Тошкентдаги ўзи севган студиясига қайтиб келди ва бу ерда дастлаб режиссёр-оператор, шундан кейин директор ва бадиий раҳбар бўлиб ишлай бошлади. Республика кинематографчиларининг IV съездида у Ўзбекистон кинематографчилар союзи правлениесининг биринчи секретари бўлиб сайланди.

Малик Қаюмовнинг ижодий кўлами ғоятда кенг ва ранг-баранг. У 110 дан зиёд фильмларни яратди. С. Муҳамедов ва Ю. Каравкин сценарийси асосида суратга олинган «Ўзбекистонимизга келинг» фильми ҳужжатли кинонинг энг ёрқин асарларидан биридир. Моҳирона яратилган тўла метражли лента жонажон республиканинг табиати, маиший турмуши, ўзбек халқининг маданиятига бағишланган. Бу фильм биргина мамлакатимизда эмас, балки чет элларда ҳам бир неча бор намойиш этилиб, томошабинлар кенг даврасининг муносиб баҳосига сазовор бўлди.

Малик Қаюмов 1960 йилда операторлар Ле Хуан, Е. Залкинде, То Кмонг, М. Пенсон билан ижодий ҳамкорликда суратга олган «Вьетнам, менинг Ватаним» фильмини ҳаяжонланмасдан кўриб бўлмайди. Бу — ажойиб режиссёрнинг ёрқин ва истеъдодли асарларидан биридир. Санъаткор бу фильмда қардош Вьетнам халқининг қаҳрамонона меҳнати, қурилаётган янги ҳаётнинг машаққатли шароитлари ҳақида тўлқинланиб ҳикоя қилади.

Ўзбек киносанъатининг катта ва етук устаси «Қудратли оқим», «Тинчлик ва дўстлик кинофестивали», «Инсониятнинг беш қўли», «Қирқ йил ва бир кун», «Ўзбекистон бўйлаб саёҳат», «Тошкент — тинчлик шаҳри», «Тошкент зилзиласи», «Санъатга бағишланган ҳаёт», «Республиканинг учинчи ордени», «Ўзбекистон санъати», «Шарқда шундай саховатли шаҳар бор», «Паранжи» ва бошқа кўплаб картиналарни яратди. Малик Қаюмовнинг ижодий фаолиятида чет эл Шарқи тўғрисидаги фильмлар алоҳида ўрин эгаллайди. Санъаткор «Вьетнам — менинг Ватаним» фильмидан ташқари «Ҳиндистон тонги», «Ҳиндиқуш узра ўтган йўл». «Олтин Бенгалия» ва бошқа картиналарини ҳам яратди. Афғонистон тўғрисида ҳикоя қилувчи «Тоғлар ва афсоналар мамлакати» фильми томошабинларда катта қизиқиш уйғотди.

Малик Қаюмовнинг кўпгина фильмлари халқаро ва Бутуниттифоқ кинофестивалларида мукофотлар ва дипломлар билан тақдирланган. «Тошкент тўқимачилик комбинати» фильми Нью-Йоркда бўлиб ўтган жаҳон кўргазмасида Катта Олтин медаль, «Ўзбекистонимизга келинг» фильми Венецияда бўлиб ўтган халқаро кинофестивалда Катта Олтин медаль, «Ўзбекистон маданий ёдгорликлари» ва «Советлар мамлакатининг мусулмонлари» картиналари Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивалида биринчи даражали дипломларни «Баҳордан-баҳоргача» Ленинградда ўтказилган Бутуниттифоқ кинофестивалида биринчи даражали дипломни ва бошқа совринларни олишга муяссар бўлган.

Малик Қаюмов халқаро ва Бутуниттифоқ кинофестивалларининг жюрилари аъзоси бўлган, республика «Илҳом» ижодкор ёшлар клубининг раиси ҳисобланади. Коммунист М. Қаюмов катта ижтимоий ишларни олиб бормоқда. У район, Тошкент шаҳар халқ депутатлари Совети ва Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига сайланган, Тошкент область партия комитетининг бюро аъзосидир. Совет кино санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун у Қизил Байроқ ордени, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени, иккинчи даражали Улуғ Ватан уруши, Қизил Юлдуз, «Ҳурмат белгиси» орденлари, кўпгина медаллар, Фахрий ёрлиқлар билан мукофотланган.

Кинонинг катта ижодкорига СССР Давлат мукофотининг берилиши унинг фаолиятига берилган юксак баҳодир. Малик Қаюмов ҳозирда ижодий кучга тўлган ҳолда жўшқин меҳнат қилмоқда. Юксак мукофот берилганлиги муносабати билан санъаткорни қутлар эканмиз, унга янги-янги катта муваффақиятлар, кино санъатининг ҳаққоний ва ёрқин асарларини яратишда улкан ютуқлар тилаймиз.

И. АЛИМОВ.

XX АСР ОВОЗИ

Белоруссия халқ шоири, Ленин мукофоти лауреати Петрусь Бровканинг чуқур фалсафийлик, ижтимоий ғоялар билан суғорилган шеърлари Иттифоқимиз китобхонларига маълум ва машҳур. Ғафур Ғулом номидаги бадиий адабиёт ва санъат нашриётида шоирнинг шеърлари ўзбек тилида чоп этишга тайёрланмоқда.

Қуйида ана шу тўпламга кирадиган айрим шеърлар билан танишасиз.

Любомир ЛЕВЧЕВ,
Болгария.

Қўрғошин қадаҳ

Шундай
тунги
ўйин бордир —
Иблис ўйлаб топгандир уни:
Телефон чинқирар,
Қарға қичқириғидай...
У сени, қалайи аскарча,
юлқиб олар уйқудан
Сапчийсан
ва аксига олиб,
трубкани топа олмайсан.
Сўнг эса,
азалий бурч ҳисси билан
сен хитоб қиласан ғамгин,
бармалол:
— Алло!.. Алло!.. —
сен собитсан, узоқ кутасан...
Аммо у тарафда — кар
жимжитликдир.
Ва сен эшитасан ёвуз нафасни.
Фақат нафасни.
Дўзах ноғорасига
шиддат билан урар қон.
Сен-чи, шайсан бошинг билан
қасам ичишга:
бу уйқумас, тасодифий
хато ҳам эмас,
шафқатсиз ўйиндир бу—
жонли нишонга отиш.
Шунинг учун —хотиржамроқ бўл!
Кимдир сени синамоқда.
Кимдир сени эшитмоқда.
Чексизликнинг қаъридан туриб.
Балки,
сенинг севгилингдир,
аллақачон ёдингдан чиққан!..
Балки,
Ўлим
Мангуликдан юбормоқда сенга
муждалар!
Энди эса
трубкани столга қўйгин.
Аммо ҳўрсинмагин эзилиб.
Ёқиб қўй бор чироқларни.
Магнитофонни бура.
Лиммо-лим
тўлдиргин
бир жуфт мағрур қадаҳни
майга...
Ва эгилгин варақ узра —
Бу сенинг тахтинг!
Чунки заҳарланган бу тунда
менинг
қарзларимни шеърлар билан
тўлагим келар.
Мен қадаҳ узатаман.
Мен ичаман сиз учун —
менинг содиқ
душманларим.
Сиз ўз адоватингиз билан
Комингизга тортдингиз бехос,
Юксалиш қудратин
қанотларимдан.
Истеъдодли бўлинг!
Муносиб бўлинг!
Токи менга тотли бўлсин
жангларда енгмоқ...
Танишлар ва нотанишлар
саломат бўлинг!
Тубигача ичгин энди, қалайи
аскар!
Бизни
дўстлар унутишар гоҳи-гоҳида,
Ҳеч қачон унутмас
душманлар!

С. САИДОВ таржимаси.

Вильё КАЯВА,
Финляндия.

* * *

Барча жароҳату ғамларимизни,
заифлигимизни, васвасамизни,
субутсизлик ҳамда мўртлигимизни
яхшимон бўламиз
кенг соябонли
шляпа остига, қора либосга
сохта ғурур ва тунд қиёфа билан.
Бироқ бизда неки
теран ва эзгу
тортар диққатимиз аҳён ва
аҳён, —
вазнсиз момиқ пар,
югурик шуъла,
гўдак кафтидаги қушча сайроғи
этган каби жалб.

* * *

Товланган булутлар,
шохлардаги қийғос куртаклар,
болаларнинг ҳовлимиз узра
қийқириғи, хурсанд сурони,
яшнаб, сархуш жилмайишлари
севишган жуфтнинг —
нишоналаридир шан ғалабанинг.

Мирпўлат МИРЗАЕВ таржимаси.

Петрусь БРОВКА,
Белоруссия.

ҲАЁТДАГИ ИЗ

Ҳамма из қолдирар ушбу ҳаётда,
Яралгандан бери бу кўҳна олам.
Шабнамдан, шамолдан, зарра, зиёдан,
Барибир из қолар кичик бўлса ҳам.
Сержило дарёнинг томчисидан то,
Тонгни олқишлаган қушларга қадар!..
Ва лекин, эй инсон, закийсан — доно —
Сенинг мерос изинг буюк нақадар
Қанча хуррам бўлса курраи азим,
Сенинг қадоқ қўлинг, заковатингдан.
Бу машинист изи, шоирнинг изи,
Деҳқоннинг, кончининг изидир чиндан.
Ҳали навқиронсан
Чексиз соҳилда,
Турибсан денгизни қучмоққа тайёр.
Аммо обдон ўйла, ёш дўстим, ўйла,
Сендан қандай излар қолишин зинҳор.

* * *

Барчасин бошламоқ бўлсам қайтадан,
Сафарга отлансам — берсалар руҳсат.
Бирга олармидим ташвишни шунда.
Ёки афзалмиди менга ҳаловат!
Тўғриси, ташвишни қилардим шерик,
Асли ташвиш билан азиз тириклик.
Барчасин бошламоқ бўлсам қайтадан:
Хўш, менга ким сафдош бўларди у кун!
Кимни чорлар эдим энг оғир пайтда,
Офат-балоларни даф этмоқ учун?
Камгап бўлса ҳамки дўстларни албат,
Чақимчи, эзмадан асрасин фақат.
Барчасин бошламоқ бўлсам қайтадан:
Айтайлик: яшариб қолсам баногоҳ.
Нўш этсам БАХТ номли сафо жомидан,
Кимни санар эдим ўзимга ҳамроҳ!
Шаксиз чорлар эдим ўша хилқатни —
Безавол, бетакрор илк муҳаббатни.

НОМИМНИ ЎЧИРМА, ВАТАН!

Бўронли ҳаётинг билан яшайман,
Меҳринг-ла улғайиб бораётир тан.
Жанговар кунларнинг рўйхатларидан,
Сен менинг номимни ўчирма, Ватан.
Ортимда қолдилар қанча манзиллар
Ва лекин танамдан қочмади мадор.
Мени буколмади бўрон, довуллар,
Гар позим, қаторда турарман такрор.
Ҳар бир порлоқ кунинг —
Ғурурим, фахрим,
Суюкли йилларинг кўнглим қатида.
Тингламоқ, истайман қадамим сасин,
Сенинг ғолибона жасоратингда.
Дадил парвоз этдинг ёзганча қанот,
Пойингда турипти ҳудудсиз олам.
Чинга айланди-ку эртак ва хаёл...
Ишчию, инженер, ҳассос шоир ҳам.
Яшадик беқиёс ишончда, сенга
Пўлат қанот бериш матлаби билан.
Орзумиз сўнгига етмаган экан,
Етгаймиз дил амри —талаби билан.
Бўронли ҳаётинг билан яшайман,
Ҳар кун олға босмоқ шиорим, зотан.
Жанговар кунларнинг рўйхатларида
Номимни ҳамиша
Сақлагин, Ватан!

* * *

Мен ярим-ёртига ошно эмасман,
Тўлиқ бўлсин деймен истак, туйғулар.
Кўнглимга хуш ёқар сероблик, мўллик,
Астойдил сўзланса деймен орзулар.
Шеърий мисралар ҳам бўлсинлар янгроқ,
Лолагун қадаҳлар тўлсин лиммо-лим.
Сувда бутун қолсин елканлар ҳар чоқ
Ва тинчлик оламда бут бўлсин доим.

Тошпўлат АҲМЕДОВ ва Султон ШОДИЕВ таржималари.

«ФОМА ГОРДЕЕВ»
МАЛИЙ ТЕАТР САҲНАСИДА

ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театри саҳнасида М. Горький романи асосида тайёрланган «Фома Гордеев» спектаклининг премьераси бўлиб ўтди. Асарни В. Седов инсценировка қилган. Уни РСФСРда хизмат кўрсатган артист Б. Львов-Анохин саҳналаштирган.

СУРАТДА: спектаклнинг якунловчи саҳнаси. Олдинги планда Фома Гордеев (артист В. Бочкарев).

М. Строков фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

А. ЛЕБЕДЕНКО.

АСЛО УНУТИЛМАЙДИ

(ҲУЖЖАТЛИ ҲИКОЯ)

Руминиянинг Карпат ўрмонларига Февраль революцияси ҳақидаги хабар кечикиброқ етиб келди. Бу хабар қуёш нури янглиғ ҳамма ерга тезда тарқалди. Бу севинч ҳаммани — солдат ва офицерни, рус ва грузинни, украин ва яҳудийни бирлаштирди.

Тез орада одамлар революцияни турлича тушунганликлари сезилиб қолди. Йиғилишларда баҳслар кучайиб кетди, манаман деган нотиқлар бу баҳсларни босишга қийналиб қолди.

* * *

Май ойида дивизияда «Окопная правда»нинг авайлаб сақланган бир нусхаси пайдо бўлиб қолди.

Шунда одамлар Лениннинг номини билдилар.

Май ойида мени дивизия комитети аъзоси сифатида революцион руҳдаги адабиётлар ва шу кунларда ташкил этилган дивизия мактаби учун қўлланмалар олиб келгани Петроградга юборишди.

Петроград. Мен билан ҳамроҳим Петроград кўчаларида олдимиздан тиржайиб ўтган генералларга ҳарбийча салом бериб борардик. Амаллаб Таврия саройи олдидаги китоб дўконига етиб келдик. Кўча, театр. «Модерн» циркида ҳар хил партияга мансуб бўлган нотиқларнинг гапларини эшитдик. Ҳақиқатга жуда ташна эдик. Миямизда ҳар хил фикрлар пайдо бўла бошлади.

Ҳамроҳимнинг шинелида қизил солдат погони, меникида эса, зарҳал погон бор эди.

Биз Петроградининг гавжум кўчаларида анча пиёда юриб, эшиклари ланг очиқ бир сарой олдига бориб қолдик. Бу Смольний эди. Одам кўплигидан унга кириб бўлмасди.

Бу вақтда Петроградининг Петропавловск қалъаси, «Модерн» цирки билан Кшесинск саройи оралиғидаги жой энг гавжум эди. Бу ерни эндиликда Революция хиёбони деб аташлари ҳам бежиз эмас.

Бизнинг собиқ Оружейной, ҳозир эса Мир деган кўчада ишимиз бор эди.

Граф Витте уйи (бу уйни «граф Полусахалинск» уйи деб ҳам юритишади) олдида йўловчилардан бири:

— Юринглар, Лениннинг нутқини эшитамиз, — деб қолди.

Биз бир-биримизга қараб, индамай чапга бурилдик. Кўпчилик шу томонга кетаётганлиги учун йўлни сўраб ўтирмадик. Ажур саройи революциянинг ҳаракат маркази ва юраги бўлиб қолган эди.

Мен шу ерда биринчи маротаба Ленинни кўрдим ва нутқини эшитдим.

Владимир Ильични яна мен 1919 йилда «Боевая правда», кейинроқ эса «Ленинградская правда» газеталари редакцияларида ишлаган вақтимда кўрдим.

Бу 1919 йил декабрида Советларнинг РСФСР Еттинчи съездида бўлган эди.

«Ленинградская правда» газетаси редактори В. Н. Василевский менга Советларнинг Еттинчи съездига махсус мухбир бўлиб боришни таклиф қилди. У гувоҳномамга имзо чекар экан:

— Албатта Калинин билан, энг муҳими эса Владимир Ильич билан гаплашинг. Лекин бу сизга насиб қилармикин, — шундай деб у менга кулиб қаради-да: — У билан учрашиш қийин, — деди.

Мен индамадим. Бошимга қилич келса ҳам Ленин билан албатта гаплашаман, деб аҳд қилдим. Ёш бўлганлигим сабабли ҳали кўп нарсага ақлим етмас экан.

Москвага келган кунимоқ шу кунларда Ленин билан гаплашиш ҳазилакам иш эмаслигини билдим. Марказий комитет аъзоси, съезд ўтаётган вақтда тартиб-қоидани назорат қилиб туриш вазифаси топширилган сержаҳл Аванесов мени кўрса, бу одамнинг ақли жойидами ўзи, дейиши аниқ эди.

Биз, журналистлар, Большой театрга артистлар кирадиган ён эшикдан кириш ҳуқуқи берилади, деган қизил дафтарча олдик. Залдан президиумга ўтиб бўлмасди. Оркестр устига учта юпқа тахта қўйилган бўлиб, унинг икки томонида сербча шапка кийган соқчилар туришарди. Ёлғиз мўъжизагина мушкулимни осон қилиши мумкин эди.

Танаффус вақтида мен Лениннинг олдига ўтиш йўлини тополмай саҳна олдида гаранг бўлиб турган эдим, бир вақт мажлисга раислик қилаётган Бутунроссия оқсоқоли Михаил Иванович Калинин тўсатдан мен томонга кела бошлади. Михаил Иванович Ленинград шаҳар бошқармаси раиси бўлиб ишлар, у билан тез-тез учрашиб турардим. У мени таниб, бу ерда нима қилаётганлигимни сўради. Мен унга жавоб бердим. Шу аснода биз биргаликда мен кўзлаб турган тахтача томон юрдик. Михаил Иванович залга тушмоқчи бўлиб оркестр устига қўйилган тахтага оёқ қўйган эди, мен унга эргашдим. Соқчилар чурқ этмай қотиб туришарди.

Михаил Иванович менга қўлини узатди. Мен унинг қўлини аста ушлаб, орқага, саҳна томонга тортдим.

— Нима гап? Тинчликми? — ҳайрон бўлиб деди Михаил Иванович.

Бу вақтда биз саҳнада эдик. Мен бу ерга ўтолмай жуда қийналганлигимни очиқ айтиб, ундан «Петроградская правда»га ва менга ёрдам берсангиз деб илтимос қилдим.

— Ким билан гаплашмоқчисиз? — сўради у мендан.

Мен ўша вақтдаги раҳбар ходимларнинг номларини айтиб:

— Энг кераклиги Владимир Ильич билан, — дедим.

— На чора, уриниб кўрамиз, — деди у ўйлаб туриб.

Иккаламиз президиум столи четида музокарага чиққан одам билан гаплашаётган Ленин томон юрдик.

Бу сиёсий доклад юзасидан музокаралар тугаб, докладчининг сўнгги сўзи[1] оралиғидаги танаффус вақти эди.

Михаил Ивановичнинг илтимосига жавобан Владимир Ильич деди:

— Яхши, — менга қараб деди: — Сизни нима қизиқтиради?

У мен билан четроққа борди-да, саҳна ортига ўтиб кетди. Мен Ленин кетиб қолди, энди уни кўрмасам керак, деб ўйладим. Саҳнанинг бир четида тарвузим қўлтиғимдан тушиб турардим. Бир неча дақиқадан кейин Ленин иккита стул кўтариб олдимга келди.

Бу РСФСР Советларининг расмий оппозициячилар қатнашган сўнгги съезди вақтида бўлган эди. Оппозициячилар собиқ подшо ложасида ҳазил-мазах гаплар айтиб, депутатларни кулдириб ўтиришарди. Улар орасида Мартов, Либер, Фрумкин борлиги яхши эсимда, қолганлари эса ёдимда йўқ. Мен Лениндан келгусида оппозициячиларга муносабатингиз қандай деб сўрадим. Ҳозир Владимир Ильичнинг нима деганлиги аниқ ёдимда йўқ. Тахминан унинг фикри бундай эди: ҳамма нарса оппозициячиларга боғлиқ. Агар улар кўпчиликни ташкил қилган халқ ҳокимияти билан ишлашни хоҳласалар, унда Советларга ёрдам беришлари керак. Мабодо халақит беришса, кўпчилик уларни саҳнадан тушиб кетинглар, дейди.

Суҳбатимизни раиснинг қўнғироғи бўлди.

— Аттанг, — деди Владимир Ильич, — Михаил Иванович қўнғироқ чалаяпти, илож йўқ, бориш керак.

Мен ўрнимдан турдим. Саросимага тушиб қолганлигимни сезган Владимир Ильич деди:

— Шу ерда ўтириб туринг. Гапимизни кейинроқ давом эттирамиз.

В. И. Ленин тарихий нутқига якун ясади, президиум аъзолари ва саҳнага чиққан депутатлар уни ўраб олишди.

Съезд деникинчилар Орёлдан улоқтириб ташланган ва Қизил Армия Киев, Полтава ва Харьковни оқ гвардиячилардан тозалаш учун тайёргарлик кўраётган кунларда бўлиб ўтди.

Мен ноқулай аҳволда қолдим. Лениннинг олдига ўтиш учун уриниб кўрсам қандай бўларкин?

Вазият жуда ноқулай эди.

Мен бир чеккада етим боладек шумшайиб турардим. Орадан толиқтирадиган бир неча дақиқалар ўтди. Мен президиум столи олдига бориб, келардим.

Ниҳоят зал бўшаб, саҳнада одамлар камайиб қолди. Бир вақт Ленин мени кўриб қолди. Аҳволи-руҳиямдан хафалигим сезилиб турарди. Владимир Ильич одамлар орасидан чиқиб, менинг олдимга келди-да, бир-икки оғиз гапириб, суҳбатимизга якун ясади.

Ленин ҳузурига келган ҳар қандай одам билан меҳрибонларча гаплашадиган, унинг ҳурмат-иззатини жойига қўядиган одам эди. Бу нарса унинг иккинчи маротаба мен билан учрашганида яққол кўринди. Бу учрашув умрбод ёдимдан чиқмайди.

Бу сафар В. И. Ленинни 1920 йил 19 июлда кўрдим. Таврия саройида Коммунистик Интернационалининг Иккинчи конгресси тантанали вазиятда очилди. Ер юзининг турли бурчакларидан келган фрак, узун камзул кийган одамлар зални тўлдиришди. Ҳар хил тилдаги нутқлар янгради. Беш қитъа оша келган одамлар севинч-қувонч ила бир-бирлари билан қўл сиқишиб кўришардилар. Делегатлар жандарм таъқибидан зўр-базўр қутулиб, чегарадан амаллаб ўтиб келганликларини бир-бирларига гапириб берардилар. Бир одам пианино яшигида, бир одам эса бочкада чегарадан ўтиб келибди. Ҳинд делегати бу ерда инглиз делегати билан, араб француз билан, япон хитой билан учрашди.

Бу шодиёна учрашувлар жуда ҳаяжонлантирди ва мен шулар ҳақида ёздим.

Редактор менинг Лениннинг олдига олиб борди. У таниди ва оддийгина қилиб:

— Тушуниб ёзибсиз, яхши! — деди.

Шу куни кечқурун Владимир Ильич Москвадан жўнаб кетди. Бу ажойиб инсонни бошқа кўриш менга насиб этмади. Ленинни бир марта кўрган одам умрбод унутмайди.

И. ҚОБИЛОВ таржимаси.

1. Бутунроссия Марказий Ижроия комитети ва Халқ Комиссарлари Совети доклади юзасидан 1919 йил 6 декабрда В. И. Ленин якунловчи нутқ сўзлаган эди.

АФҒОН ШОИРИНИНГ ҚЎШИҒИ

Ғафур Ғулом номидаги бадиий адабиёт нашриёти таниқли афғон шоири, Афғонистон Демократик Республикаси Фанлар академиясининг президенти Сулаймон Лойиқ асарлари тўпламини босиб чиқарди. Октябрь Революциясига бағишланган «Тонг қўшиғи» шеъри тўпламга ном қилиб олинди. Китобда элликта шеър бор.

Автор жонажон диёри тўғрисида, янги ҳаёт қураётган халқи ҳақида илҳом ва меҳр билан гапиради. Сулаймон Лойиқнинг Афғонистонда машҳур «Афғонистонда яшаётган ҳамма халқларга», «Ҳей янги аср шамоли» деган шеърларининг сатрларида шу меҳру муҳаббат айниқса қизғин кўринади. Эндиликда бу шеърларни ўзбек китобхонлари ҳам ўқий оладилар. Тўпламга Лойиқнинг Октябрь бешиги — Ленинградга, революция шоири— Маяковскийга бағишланган асарлари, дунёнинг кўпгина мамлакатларида бўлиб олган таассуротлари асосида яратилган сатрлар киритилган.

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Муҳаммад Али Сулаймон Лойиқ шеърларининг таржимаси устида икки йилдан кўпроқ ишлади. У афғон дўстининг айрим шеърларини газета ва журналларда эълон қилди, радио ва телевидение орқали ўқиди. Ҳозир дўст мамлакатда ишлаётган ўзбек олими Ориф Усмоновнинг айтишича, афғонлар Тошкентдан берилган радио эшиттиришни ёзиб олиб, сўнгра Лойиқ шеърларини ўз тилида ўқиган тошкентлик шоир овозини мароқ билан тинглаганлар. Тошкентда чоп этишга тайёрлаб қўйилган тўплам учун тўсатдан Лойиқ шеърларининг янги таржималари келиб қолди. Афғон шоири Абдусалом Осим Тошкентдаги нашриёт «Тонг қўшиғи»ни чиқараётганлигидан хабар топгач, шу таржималарни қилган ва юборган.

Китоб икки мамлакат шоирларининг ҳамдўстлигида шу тақлитда вужудга келди. У кўпгина хонадонларда эъзозланиши шубҳасиздир. Тўпламга Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Воҳид Зоҳидов ёзган кириш мақоласи китобхонни Лойиқнинг ижодий йўли билан таништиради.

[УзТАГ].

ТО Справкалар бюроси

ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Р. ХУЖАЕВ: Ўзбекистон ССР китоб палатаси қаерда жойлашган? Бу палатанинг архив фондида қандай нашрлар сақланяпти?

Жавоб: Республика китоб палатаси Навоий кўчасидаги 30-уйда жойлашган. Архив фонди 1 миллион 800 мингдан зиёд нусхадаги турли нашрлардан иборат. Шулардан 100 мингдан зиёди китоблардир.

Справка-библиография бўлимида давлат библиографияси масалаларига оид, бадиий адабиётларни қайта нашр этиш ва таржима қилишга оид, нашрларнинг чиққан куни ёки уларнинг тўхтаганлиги тўғрисидаги саналарга оид консультацияларни олиш мумкин.

∴ ∴ ∴

Ю. МАҲМУДОВ: Яқинда ўғлимизга мотороллер олиб берган эдик. Уни тузаттириш керак бўлиб қолди. Шундай устахона қаерда жойлашган?

Жавоб: «Ўзбекфильм» киностудияси яқинида мотороллерлар ва мотоциклларни тузатиб берадиган устахона жойлашган. Бу устахонада ҳар хил ремонт ишлари бажарилади. Устахона якшанба кунларидан ташқари ҳар куни эрталаб соат 9 дан кеч соат 17 гача ишлайди.

∴ ∴ ∴

М. СОДИҚОВА: Рўзғорда ишлатиладиган электр плиталарини қаерда тузаттириш мумкин.

Жавоб: Шаҳримиздаги кўпгина бозорларнинг территориясида дазмоллар, электр плиталарини тузатадиган устахоналар жойлашган. Бу устахоналар «Металлобитремонт» комбинатига қарашлидир. Бу ерда аҳоли буюртмаси тез бажариб берилади.

∴ ∴ ∴

К. РОЗИҚОВА: Айтингчи, болали аёллар ва тўлиқсиз иш вақтида ишлайдиган аёлларнинг меҳнат қилиш тартиби ва шароити қайси ҳужжатда қонун йўли билан қайд этиб қўйилган?

Жавоб: Меҳнат ва социал масалалар бўйича СССР давлат комитети ва ВЦСПС Секретариати томонидан 1980 йилнинг 29 апрелида тасдиқланган махсус Низомда болали аёллар ва тўлиқсиз иш вақтида ишлайдиган аёлларнинг меҳнат қилиш тартиби, уларни меҳнатга жалб этиш шарт-шароитлари белгилаб қўйилган. Ана шу Низом барча ишчи аёлларга жорий этилади.

∴ ∴ ∴

Р. ҲАСАНОВА: Мен бичиш-тикиш тўгарагига қатнашмоқчи эдим. Шундай тўгаракларнинг адресидан хабардор қилсангиз.

Жавоб: Бичиш-тикиш тўгараклари шаҳримизнинг ҳар бир Маданият уйлари қошида ишлаб турибди. Бу бичиш-тикиш тўгарагида олти ойдан бир йилгача ўқиш мумкин. Шундай тўгаракларидан бири шаҳримизнинг Ҳамза кўчасидаги 8-уйда жойлшган.

∴ ∴ ∴

Х. ОТАБОЕВ: Мен шахсий енгил автомашинамга ғилоф тиктирмоқчи эдим. Шаҳримизда шундай юмушларни бажариб берадиган устахоналар бор экан. Шу устахоналар қаерда жойлашган?

Жавоб: Тошкент «Сервис» фирмаси устахоналарида ҳамшаҳарларимизнинг шундай буюртмалари бажариб берилади. Шундай устахоналардан бири Каблуков кўчасидаги 17-уйда жойлашган. Халқлар дўстлиги проспектидаги 2-«а» уйда (метронинг «Ҳамза» станцияси), Жаҳон Обидова кўчасидаги 141-уйда («Ўзбексельмаш» бирлашмаси яқинида) ҳам шундай устахоналар аҳолига хизмат кўрсатяпти. Бу устахоналарда шунингдек, диванлар, стуллар, пианинолар учун ғилофлар тайёрлаб берилади.

NOЕБ ОБИДАЛАР

САРОЙ ТАРИХИ ВА КЕЛАЖАГИ

«Гўзалликни сақлаб қолиш керак, башарти у «эскирган» бўлса, уни намуна учун қабул қилиш лозим»,—деган эди инқилобнинг дастлабки кунларидаёқ доҳиймиз В. И. Ленин.

В. И. Лениннинг бу доно сўзларини ҳаётга тадбиқ қила бориб, партия ва ҳукуматимиз ўтмиш маданий ва тарихий обидаларини авайлаб сақлаш ва келажак авлодларга қолдириш тўғрисида оталарча ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Илмий ҳамда санъатга оид барча тарихий ёдгорликларни таъмирлаш ишларига катта маблағлар ажратилмоқда. Ёдгорликлар эса иккинчи умр кўриб яшармоқда. Халқимиз партия ғамхўрлигидан руҳланиб тарих ва маданият обидаларини кўз қорачиғидек асрамоқда.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган архитектура ёдгорлиги Қўқон хонлиги даврида бунёд этилган бўлиб, ўзига хос тарихга эгадир.

Қўқон Фарғона водийсининг собиқ пойтахти бўлиб, Урта Осиёдаги қадимий шаҳарлардан биридир. Қўқонга доир дастлабки маълумотлар X аср тарихий манбаларида учрайди. Қадимги тарихчилар ўз асарларида турли фикрлар юритишган. Масалан: тарихчи, сайёҳ Истарихий ва Ибн Ҳавқалнинг «Китоб мисолик ал-мамолик» («Мамлакатлар йўллари тўғрисида») номли асарида Фарғона водийси тўғрисида фикр юритиб» Қўқонни «Ҳавоканд» шаклида, яъни «гўзал», «ёқимли» ёки «Шамол шаҳри» маъносида батафсил тасвирлаган.

Қадимги Қўқон Ҳиндистон ва Хитой карвон йўлида жойлашган бўлиб, XIII асрда Мўғуллар томонидан бутунлай вайрон қилинган. XVIII асрнинг биринчи ярмида эски қўрғон деган қалъа ўрнида шаҳар бунёд этилиб, Қўқон деб атала бошлаган. Шаҳарнинг мустаҳкам девори ва 12 дарвозаси бўлиб, территорияси 12 маъмурий бўлакка (даҳа)-га тақсимланган.

XVIII асрдан бошлаб Қўқон хонлигига асос солинди, территорияси асосан Фарғона водийсида жойлашган бўлиб, уни Минг қабиласидан чиққан Шоҳруҳбий бошлиқ хонлар идора этдилар. Хонлик қўлдан-қўлга ўта бошлади.

1822 йилга келиб тахтга Умархоннинг 14 ёшли ўғли Муҳаммад Алихон (Маъдалихон) кўтарилди. Умархоннинг умр йўлдоши, ўзбек шоираси, маърифатпарвар ва давлат арбоби Нодира (Моҳлар ойим) ўғли ёш бўлганлиги сабабли давлатни ўзи идора қилди. У маданият ва санъатни ривожлантиришга интилди. Нодира бозор ва расталар, масжид ва мадрасалар, ҳонақоқ ва мақбаралар, ҳаммом ва карвонсаройлар қурилишига эътибор берди. Гўрисон калондаги Мадрасаи Чалпак, Тоқагарлик растасидаги Мохларойим мадрасасини ва бошқа биноларни бунёд эттирди.

Шу даврда Нодира катта сарой қурдира бошлаган (ҳозирги Худоёрхон саройини). Тарихчи Ҳакимхоннинг ёзишича, саройни битказиб улгурмасдан, Қўқонга Бухоро амири Насруллохон бостириб кириб, 1842 йилда бутун шаҳарни талон-тарож қилди. Маъдалихонни, укаси Султон Маҳмудхонни, ўн тўрт ёшли ўғли Муҳаммад Аминхонни, Нодирани ва бир неча аъёнларнинг хотинларини фожиали равишда ўлдиради.

Худоёрхон 1845 йили тахтга ўтириб, Қўқон хонлигини давом эттиради. Худоёрхон тахтга ўтиргач Бухоро, Самарқанд, Хива ва бошқа шаҳарлардан бир гуруҳ бинокор усталарни таклиф этиб, сарой қурилишини тугаллайди.

1876 йилнинг февралида чор ҳукумати Қўқон шаҳрини ўзига тобе қилгач, Қўқон хонлигини бекор қилиб, Туркистон генерал-губернаторлигига қўшиб юборди. Унинг территориясида Фарғона областини ташкил этди. Чор ҳукумати ўз гарнизони ва солдатларини Худоёрхон саройига жойлаштирди. Гарнизонни жойлаштириш вақтида сарой ҳовлисидаги ҳар хил хоналарни буздириб, қалъага айлантирди. Аста-секин сарой ҳовлиси ўз архитектурасини йўқота бошлади.

Улуғ Октябрь социалистик революциясидан сўнг бу ерга қизил армия гарнизони жойлаштирилди. 1918—19 йиллар давомида шаҳарни босмачилардан ва чет эллик унсурлардан ҳимоя қилишда катта роль ўйнади. Сарой Қўқон шаҳрининг Марказий қисмидаги Советлар кўчасида сунъий тепаликда ниҳоятда улкан ва баҳайбат қилиб қурилган. Бошқа бинолардан йирик ҳажмли, монументал шакли, ҳашами билан ажралиб туради. Сарой қурилиши давлат тузуми, унинг идеологияси билан боғлиқ бўлиб, архитектураси шаҳар равнақида муҳим роль ўйнайди. Дастлаб хон резиденцияси тарзида, кейинчалик сарой аҳли яшайдиган жой сифатида кўп сонли, турли мақсадларга хизмат қиладиган хоналар, заллардан, бир неча ҳовлидан иборат қилиб қурилган. Лекин ҳозирги кунда бу хоналар, заллар ва ҳовлилар бузиб текислаб ташланган.

Плани тўғри тўртбурчакли шаклда (68,0х143,0 метр), баландлиги (4,30—5,60 метр) улкан платформа кўтариб туради.

Бош фасади шарққа қаратиб, бир қаватли қилиб қурилган. Сарой платформаси пишиқ ғиштдан (26х26х5 сантиметр) ганч сувоқда, бош фасад қисмини безаш мақсадида тўрт марказли ёйсимон равақлардан бир ғишт чуқурлигида солинган. У ердаги кошин ва нақшлар сақланиб қолмаган.

Ердан пештоқ томон узунлиги 40 метрга 6 метрли улкан пандус кўтарилган. Бош фасаднинг ўрта қисмида баланд ва ҳашаматли қилиб, сарой девори сатҳидан бир оз бўрттириб чиқариб пештоқ қурилган. Пештоқ ва фасаднинг икки бурчагида иккитадан тўртта минора гулдастаси бор, уларнинг юқори, яъни тепа қисми гумбазли мезоналар билан якунланган. Гулдастаслардан бири жануб қисмидагиси олти қиррали қилиб, қолган учтаси эса цилиндр шаклида бажарилган. Бурчакдаги гулдастаслар геометрик характердаги кошин ва нақшлар, кўк, сариқ, оқ зангори сиркор парчинлар билан хилма-хил қилиб безатилган.

Бош фасаднинг ёйсимон равақлари, тимпанлари, китоблари ҳамда деворлари геометрик, ўсимликсимон характердаги кошинлар, нақшлар, гириҳлар ҳамда диний ва фалсафий мазмундаги китоблар, хилма-хил шаклдаги, ҳар хил рангдаги сиркор парчинлар берилиб, арабча хат битишда усталик билан безатилган. Пойдевордаги ҳамма кошинлар тушиб кетган. Бутун фасадни тепа қисми бўйлаб бор-йўғи уч дона лола шаклли мадахил сақланиб қолган.

1924 йили бу ерда қишлоқ хўжалик ютуқлари кўргазмаси ўтказилди. Кўргазмани М. И. Калинин ва Й. Охунбобоев келиб кўрдилар.

1925 йилдан бошлаб сарой Қўқон шаҳар ўлкани ўрганиш музейига айлантирилди. Музей экспонатлари Қўқон шаҳар тарихи, Фарғона водийсининг табиати, ҳайвонот олами ва ўсимликлар дунёси билан таништиради.

Улкан собиқ хон саройи давлат муҳофазасига олиниб, таъмир ишлари олиб бориляпти. 1938 йили илк бор архитектор Обид Зайниддинов хон саройининг сақланиб қолган қисми бўйича ўлчаш ва бош фасад бўйича таъмирлаш-лойиҳалаш ишларини олиб борди. Бу ишда Қўқоннинг моҳир таъмирчи усталари қатнашдилар. Ёғоч нақш устаси Қодиржон Ҳайдаров, сиркор уста Сайидаҳмад Маҳмудов ва бошқалар ҳисса қўшишди.

Ниҳоят 1974 йили Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш бош бошқармасининг буюртмаси асосида собиқ хон саройини тўла тиклаш бўйича Ўзбекистон Маданият ёдгорликларини таъмирлаш илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтининг учинчи илмий тадқиқот лойиҳалаш бўлими иккинчи ижодий устахонасининг авторлар коллективи (архитекторлар Н. Акрамхўжаев, Э. Нуруллаев ва инженер Л. Урман) илмий таъмирлаш, лойиҳалаш ишларини олиб бордилар. Анча илмий изланишлардан кейин саройнинг тўла лойиҳаси яратилди. Лойиҳани яратишда архив материалларидан, тарихий адабиётлардан ва ҳабрий чизмалардан кенг фойдаланилди. 1876 йили инженер Воронец томонидан ишланган генпландан, 1876 йили топограф Боросовский томонидан ишланган топосъёмкадан, 1882 йили ишланган топосъёмка нусхасидан, Абдулла Қодирийнинг тарихий романи «Меҳробдан чаён»дан ва шунга ўхшаш тарихий адабиётлардан, фотосуратлардан фойдаланилди. Бундан ташқари, сарой ҳовлисида археологик қазиш ишлари олиб борилди. Қазиш вақтида бузилиб кетган хоналар, заллар ва ҳовлиларнинг асослари чиқди.

Янги лойиҳа асосида собиқ хон саройини тўла тиклаш ишлари бошлаб юборилди. Бу ишларни Қўқондаги махсус илмий-таъмирлаш ишлаб чиқариш устахонасининг коллективи олиб боряпти. Таъмир ишларига қўқонлик қобилиятли наққош уста Шукурхон Маҳмудов бош-қош бўляпти.

Қўқон шаҳридаги хон саройи Шаҳрисабздаги Оқ сарой, Самарқанддаги Бўсон сарой, Кўк сарой, Самарқанд атрофидаги Дилкушо, Давлатобод саройлари билан рақобат қила олади.

А. ЯҲЁЕВ,

Ўзбекистон Маданий ёдгорликларни таъмирлаш илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтининг архитектори.

СУРАТЛАРДА: институт архитектори Насим Акрамхўжаев лойиҳа ишларини бажармоқда; сарой манети.

Автор фотолари.

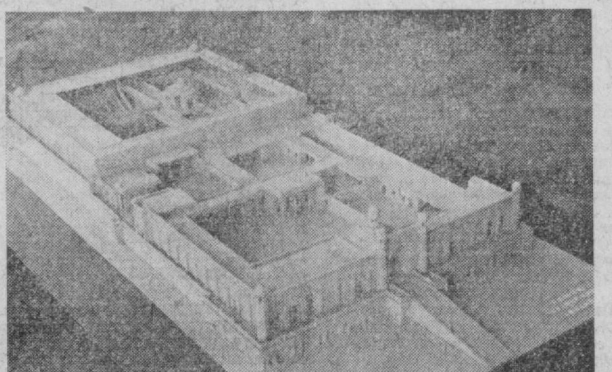

◆ СПОРТ

МУСОБАҚАНИ ВОЛЕЙБОЛЧИ ҚИЗЛАР БОШЛАШДИ

Япония пойтахти миллий стадионининг «Йойоги» спорт залида 7 ноябрь куни хотин-қизлар командалари ўртасида волейбол бўйича жаҳон кубоги учун учинчи мусобақа бошланди. Шу куни Монреал—76 ва Москва —80 олимпиада чемпионлари — Япония ва СССР волейболчи қизларининг учрашуви асосий ўйин бўлди. Улардан ташқари фахрли соврин учун курашда тўрт қитъанинг бошқа энг кучли коллективлари— Бразилия, Болгария, Куба, Хитой АҚШ ва Жанубий Корея терма командалари ҳам қатнашади.

Совет волейболчи қизлари ўзларининг навбатдаги ўйинларини 10 ноябрда Эбицуда Бразилия терма командаси билан, 11 ноябрда Ивамидзавада Жанубий Корея спортчи қизлари билан, 13 ноябрда Канадзавада болгарияликлар билан, 15 ноябрда Киолода кубалик қизлар билан ва 16 ноябрда Осакода АҚШ терма командаси билан ўтказадилар.

Совет волейбол командаси асосини, Олимпиада —80 да ва сўнгги иккита Европа чемпионатида бўлгани каби, тўрт марта мамлакат чемпиони— Свердловскнинг «Уралочка» коллективи спортчи қизлари ташкил этди: булар —Елена Ахаминова, Елена Волкова, Светлана Кунишева, Лидия Логинова, Ирина Макагонова, Надежда Орлова, Надежда Радзевич ва Ольга Солововалардир. Терма команда тренерлари Николай Карполь ва Виктор Бардок командаға Людмила Чернишева ва Татьяна Черкасова (иккиси ҳам МАСКдан), Светлана Слепакова («Автомобилист», Тошкент) ва Анита Гелинская («Аврора», Рига)ларни ҳам киритишди.

Эркаклар волейбол командалари беллашувни 19 ноябрь куни бошлайдилар. Икки марта жаҳон кубоги эгалари, 1980 йилги олимпиада чемпионлари бўлган совет спортчи қизлари билан бирга стартга Бразилия, Италия, Куба, Хитой, Польша, Тунис ва Япония терма командалари ҳам чиқадилар.

[ТАСС мухбири].

Қўшиқ янграмоқда

Самарқанд медицина институтининг бир группа студентлари даладаги ишни бадиий ижод билан қўшиб олиб бормоқдалар. Бўлажак шифокорлар кундузи «Оқ олтин» теримида пахтакорларга ёрдам берадилар, тушки танаффус вақтида ва иш кунидан кейин Пойариқ районидаги хўжаликларда концертлар қўйиб берадилар. «Сфинкс» ва «Бинафша» ҳаваскорлик ансамбллари деҳқонларга қўйиб берган концертда халқ ва ҳозирги замон куйлари, дала меҳнаткашларига бағишлаб ўзлари ёзган шеър ва қўшиқлари янгради.

[ЎзТАГ].

ҲАР ТЎҒРИДА

ҒАРОЙИБ ҲАЙВОН

Корея Халқ Демократик Республикасининг шимолидаги Хитой билан чегарадош ерда мамлакатнинг энг гўзал жойларидан бири ҳисобланган Пэктусан тоғи жойлашган. XVIII аср бошларида рўй берган кучли вулқон натижасида тоғнинг 3 минг метр баландлигида Чхончжи деб номланган кўл ҳосил бўлган эди. Шундан бери бу ерга табиат гўзалликларига қизиқувчи туристлар кўплаб келадиган бўлиб қолишди. Саёҳатчиларнинг баъзилари кўл атрофида қандайдир катта йиртқич ҳайвонни кўрганликлари ҳақида гапиришиб юришарди. (Ҳар гал бу ҳайвон одамлардан унча узоқ бўлмаган масофада кўринарди). «Хўкиздек келадиган» бу ғаройиб ҳайвон ҳақидаги миш-мишлар тобора тез-тез тарқаладиган бўлиб қолди. Натижада у олимлар диққатини ҳам ўзига тортди.

Шу йилнинг ёзида бир группа илмий экспедиция Чхончжига жўнаб кетди. Кунлардан бир кун эрта саҳарда олимлар катта тезликда тоғ тепасидан кўл томон тушиб келаётган катта ҳайвонни кўриб қолишди. Муздек сувга ўзини ташлаган бу ҳайвон кўлнинг нариги қирғоғигача бўлган икки километрлик масофани тахминан бир соат давомида босиб ўтди. Кейин 60 метр юқоридаги қояга чиқиб, дам олиш учун ерга чўкди ва ўрмон ичида ғойиб бўлди.

Бу жойга алоқадор бўлган турли-туман маълумотлар ва ҳайвон тасвири туширилган бир қанча фотосуратларни синчковлик билан ўрганган мутахассислар бу номаълум ҳайвон жуда катта вазндаги қора айиқ деган хулосага келишди. Унинг қандай қилиб бу томонларга келиб қолиш муаммоси ҳозирча аниқланганича йўқ.

ДАРАХТДАН ЁНИЛҒИ

Жаҳоннинг кўпгина мамлакатларида энергетика муаммосини ҳал этиш билан боғлиқ бўлган янги энергия манбаларини излаш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Агар бундан 20 йил муқаддам ўзидан «ёнувчи» сок ажратиб чиқарадиган дарахтнинг топилиши фақат чекувчиларнигина қизиқтирган бўлса, эндиликда танасида углеводород суюқлиги таркибига эга бўлган ўсимликлар ботаниклар ва тадқиқотчиларнинг ҳам диққатини ўзига тортмоқда.

Масалан, Бразилияда тежамкор безнесмонлар «дизель дарахти» деб аталган углеводородли сокка бой бўлган копайфердан автомобиль ёнилғисига қўшиб ишлатишда кенг фойдаланмоқдалар. Бундай ўсимлик Австралияда борлиги ҳам аниқланди.

Яқинда Филиппин чангалзорларида ёввойи мевали дарахт топилди. Унинг соки худди бензинга ўхшаб ёнади. Дарахт шохидан узилиб тушган мевалар эса ерга урилиши билан тутаб, узоқ вақт ёниб туради. Маҳаллий аҳоли аллақачонлардан бери унинг сокидан қимматбаҳо керосин ўрнида фойдаланиб келмоқда. Олимларнинг аниқлашича, Филиппин дарахти Бразилия копайфери оиласига мансуб экан.

Ким билсин, балки кундалик ҳаёт учун зарур бўлган ёнилғини худди шакарқамиш ва кокс сингари плантациялардан олинадиган кун ҳам жуда яқиндир.

Редактор ўринбосари С. Б. ЁҚУБОВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 9/XI да Кузнинг биринчи куни (12.00), Абу Али ибн Сино (15.00), 11/XI да Келинлар қўзғолони.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 9/XI да Ужарлар, 11/XI да Тўйдан олдин томоша.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— ЯНГИ ПРОГРАММА — БАЙРАМ ТОМОШАЛАРИ.

КИНО

9 НОЯБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ҲАММА НАРСАДАН АЗИЗ» — 1-фильм. — Восток.

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ТЕҲРОН—43»— Нукус (18.30, 20.45), Чайка (18, 21.00). Восток (18.30, 21.00), Москва (17, 20.00), Санъат саройи (16, 15, 19.15), (кичик зал, 17, 19.45).

«ЁН ДАФТАРНИНГ СИРИ» — Дружба (жуфт соатларда), ВЛКСМ 30 йиллиги номли (жуфт соатларда), Тошкент Советининг 50 йиллиги номли (жуфт соатларда), Ўзбекистон ССРнинг 25 йиллиги номли (тоқ соатларда).

«ЛЎЛИНИНГ БАХТИ» — Мир (тоқ соатларда).

«ТИРИКЛАР ОРАСИДА ЙЎҚОЛГАНЛАР— Тинчлик (жуфт соатларда).

10 НОЯБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ҲАММА НАРСАДАН АЗИЗ» — 1-фильм. — Восток.

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ТЕҲРОН—43» — Нукус (11, 13.30, 16, 18.30, 20,45), Чайка (12.30, 15, 18, 21.00), Восток (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00), Москва (11, 14, 17, 20.00) Санъат саройи (11, 13.45, 16.15, 19.15), (кичик зал, 12, 14.30, 17.15, 19.45).

«ЁН ДАФТАРНИНГ СИРИ» — Дружба (жуфт соатларда), ВЛКСМ 30 йиллиги номли (жуфт соатларда), Тошкент Советининг 50 йиллиги номли (жуфт соатларда), Ўзбекистон ССРнинг 25 йиллиги номли (тоқ соатларда).

«ЛЎЛИНИНГ БАХТИ» — Мир (тоқ соатларда).

«ТИРИКЛАР ОРАСИДА ЙЎҚОЛГАНЛАР— Тинчлик (жуфт соатларда).

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ» транспорт ишлаб чиқариш бошқармасининг

4-АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ КОРХОНАСИ

профессионал-ҳайдовчилар курсларига

ҚЎШИМЧА ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Курсларга ҳақиқий ҳарбий хизмат муддатини ўтаб бўлган ва Тошкент шаҳри ва Тошкент областида доимий бўлган, Тошкент шаҳри йигитлар қабул қилинадилар.

Ўқиш муддати — 6 ой, ҳар ойда 45 сўмдан стипендия тўланади.

Мурожаат этилсин: Тошкент шаҳри, Тўёна кўчаси, 205-уй (68-автобуснинг «4—АТП» бекати).

ТОШКЕНТ ШАҲАР КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ КОНТОРАСИ

ШАҲАР КИНОТЕАТРЛАРИ ЭКРАНЛАРИДА ЯНГИ, РАНГЛИ КЕНГ ЭКРАНЛИ

«УЛКАН, ҚИСҚА ҲАЁТ...»

БАДИИЙ ФИЛЬМИНИ НАМОЙИШ ҚИЛАДИ

Сценарий авторлари — Михаил МЕЛКУМОВ, Комил ЁРМАТОВ,

Режиссёр — Йўлдош АЪЗАМОВ.

Операторлар — Эргаш АЪЗАМОВ, Мирон Пенсон.

Ролларни ижро этадилар: Йўлдош ОХУНБОБОЕВ — Мақсуд Мансуров, М. И. Калинин — Александр Титов, Усмон Юсупов— Рашид Содиқов, Ғафур Ғулом—Улуғбек Ғуломов, Каримбой — Шуҳрат Эргашев.

Фильм батракликдан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг тўнғич раиси лавозимигача йўлни босиб ўтган Коммунистик партия ва Совет давлатининг атоқли фарзанди Йўлдош Охунбобоевнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган.

Ўзбекистон республикаси президентининг иш куни одатдаги кунга мутлақо ўхшамаган ҳолда бошланди. Мирза Каримбой Йўлдош Охунбобоевнинг қабулига келибди. Шундай қилиб, орадан йигирма йил ўтгандан кейин собиқ батрак Йўлдош ва унинг собиқ хўжайини Каримбой учрашдилар. Орадан анча йиллар ўтган бўлса ҳам ўша машаққатли кунлар ҳақидаги хотиралар киши кўз ўнгидан кетмайди.

Йўлдош ўша даврда ўта қаҳрли ва муросасиз эди. У камбағалларни ҳимоя қилиб, бой билан бир неча бор баҳслашди. Ҳокимиятнинг аҳолини мардикорликка олиш тўғрисидаги қарорига қарши батраклар ва ишчиларнинг қўзғолонига тайёргарлик олиб борилишида қатнашди, полиция таъқибидан ҳибсга олинди, қамоқхонадан қочди. Босмачи тўдаларга қарши курашди. Бу пайтда Каримбой батрак Йўлдошни қўлга тушириш пайида юрар эди. Бой Совет ҳокимиятини ва унинг вакили бўлган Йўлдошни ўлгудек ёмон кўрар эди. Шунинг учун ҳам Йўлдошни ўлдириш пайида бўлиб юрар эди. Лекин тез орада қизиллармиячилар Каримбойнинг қўриқчиларини қуролсизлантиришга ва уни қўлга туширишга муваффақ бўлдилар.

Охунбобоевнинг ёшлиги эзувчиларга қарши кураш, ўз халқи учун бахт-саодат яратиш билан ўтди. Ёш республика ташкил этилган дастлабки йилларда ҳам Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг тўнғич раисининг барча ишлари ва ғамхўрлиги деҳқонлар манфаатига қаратилган эди. Бу орада Фарғона каналининг қурилиши бошлаб юборилди. Мисли кўрилмаган меҳнат ташаббуси билан тўлиб-тошган одамлар халқнинг кўп асрлик орзуси — қақраб ётган ерларни сувга қондиришни амалга ошира бошлади. Ҳаммавақт ҳам бунёдкорларнинг машаққатли дамларида улар билан далада бирга бўладиган, уларга янги куч ва ғайрат бахш эта оладиган Йўлдош Охунбобоевни қурувчилар ёнида тез-тез кўриш мумкин эди.

Лекин совет кишиларининг тинч-осуда ҳаёти 1941 йилнинг июнь тонготарида бўлинди. Ўзбекистон республикасининг кўнгиллиларидан ташкил этилган дивизияни фронтга кузата туриб, Охунбобоев жангчиларга қарата ҳаяжон билан нутқ сўзлади: «Менинг жигарбандларим, бизнинг давлатимиз революциянинг бўронларида туғилган, Сизларнинг оталарингиз ва акаларингиз жасорати ва мардлиги Ватанимизнинг байроғида муҳрланган. Ана шу байроқни душманнинг уясигача олиб боринг!»

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИ МАҲСУЛОТИ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

9 НОЯБРЬ — ДУШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

18.00 Халқаро конкурслар лауреатларининг концерти. 18.45 «Сиз яратган боғ». 19.15 «Баландлик». Телевизион ҳужжатли фильм. 19.35 Қизил Байроқли Москва милицияси ашула ва рақс ансамблининг чиқиши. 20.05 «Хўжаликни бошқариш тажрибасидан». «Ҳаммасини биргаликда ҳал этиш пайти келди». Телевизион ҳужжатли фильм. 20.35 «Чио-Чио-Сан». Телевизион музикали фильм премьераси. Ж. Пуччинининг шу номли операси асосида. Ереванда ўтказилган IX Бутуниттифоқ телевизион фильмлар фестивалида соврин олган фильм. 21.30 «Время». 22.05 «Чио-Чио-Сан». Телевизион музикали фильмнинг давоми. 23.05 «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси

19.30 «Халқаро панорама». 20.15 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 21.15 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 21.30 «Время». 22.05 «Оқ карвон». Бадиий фильм.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 Болалар учун фильм. «Ешлар цирки». 18.30 Болалар учун концерт. 19.00 «Ешлик» студияси кўрсатади. «Йигитлар армия хизматига шайланмоқдалар» (рус.). 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.50 «Ижод саҳифалари». Ф. М. Достоевский. Туғилган кунининг 160 йиллигига. 20.30 «Ахборот». 20.50 Лирик концерт. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Хирмонингизга барака». 22.30 Телевидение экранида биринчи марта. «Бу менга дахлсиз». Бадиий фильм. 00.05 Кўрсатувлар программаси.

II

18.10 Кўрсатувлар программаси. 18.15 «Участка милиционери», «I-иш», «Трассани қўриқлайман». Совет милицияси кунига бағишланган телевизион ҳужжатли фильмлар программаси. 19.00 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Олий математика. 20.00 Янгиликлар. 20.20 Ўқитувчи экранида. Физика ва математика дарсларида КПСС XXVI съезди материалларини ўрганиш. 20.50 «Тобольск ҳунармандлари». Телефильм. 21.00 «Қонун қўриқчилигида». 21.30 МТ IV.

10 НОЯБРЬ— СЕШАНБА

Совет милицияси куни Жаҳон ёшлари куни

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 Эрталабки гимнастика. 10.05 Мультфильмлар программаси: «Октябрь марши», «Будёновка», «Биз расм чизамиз». 10.30 «Чио-Чио-Сан». Телевизион музикали фильм. 12.25 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.20 Жаҳон ёшлари кунига. Ҳужжатли фильмлар программаси. 16.25 И. Шамо. В. Маяковскийнинг «Ленин» шеърига ёзилган кантата. Киевдан олиб кўрсатилади. 16.50 «Уфқ». Ленинграддан олиб кўрсатилади.

17.50 Абхазия Давлат академик хорининг концерти. 18.25 «Эртанги кун келади». Телевизион ҳужжатли фильм. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Русские узори» халқ чолғу оркестри ижро этади. 19.55 «Бугун— Совет милицияси куни». СССР Ички ишлар министри Н. А. Щелоков сўзи. 20.10 «Ёнимга кел, Мухтор». Бадиий фильм. 21.30 «Время». 22.05 «Машаққатли сабоқлар». Телевизион ҳужжатли фильм. 22.30 Совет милицияси кунига бағишланган концерт. 1-бўлим. Давлат Марказий концерт залидан олиб кўрсатилади. 24.00 «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси

19.30 Ҳужжатли фильмлар программаси. 20.15 «Ёшлар овози». Музикали программа. 21.15 «Тунингиз ҳайрли бўлсин, кичкинтойлар». 21.30 «Время». 22.05 «Ҳайрли соатда». Бадиий фильм. 23.40 Футбол бўйича СССР чемпионати. 1-лига. «Металлист». (Харьков) — АСК (Хабаровск). 2-давр. Харьковдан олиб кўрсатилади.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Тяп ва Мика». Мультфильм. 18.25 «Биз қувноқ ва шодон яшаймиз» (рус.). 18.55 Ҳужжатли фильм («Ўзкинохроника»). 19.15 «Бугун— Совет милицияси куни». Ўзбекистон ССР Ички ишлар министри Қ. Эргашев сўзи. 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Интернационал дўстлик клуби». Кўрсатув Жаҳон ёшлари кунига бағишланади. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Илҳом». Тележурнал. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Хирмонингизга барака». 22.25 Совет милицияси кунига бағишланган концерт. «Баҳор» концерт залидан трансляция пайтида ёзиб олинган. 23.55 Футбол бўйича СССР чемпионати. Биринчи лига. «Бўстон» (Жиззах) — «Металлург» (Запорожье). 2-тайм. Жиззахдан репортаж (ёзиб олинган). 00.30 Кўрсатувлар программаси.

II

18.05 Кўрсатувлар программаси. 18.10 «Бир оила». Телефильм. 18.30 «Биз ҳаммамиз — сенинг ўқувчиларинг». Ҳужжатли фильм («Ўзкинохроника»). 18.50 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Химия. 19.50 Янгиликлар. 20.10 «Оқ йўл, «Зангори қушча». Бадиий фильм. 21.30 МТ IV.

4 ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент — ГСП, Ленин кўчаси, 41 ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши — 32-63-86; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-57-83 совет қурилиши ва ҳуқуқ — 32-54-19. фан, мактаб ва олий ўқув юртлари 32-53-10: адабиёт ва санъат — 32-58-81; ахборот— 33-28-95, спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-55-32; хатлар — 33-29-70: эълонлар бўлими — 33-81-42; нашриёт диспетчери 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.